

Zicht op succes

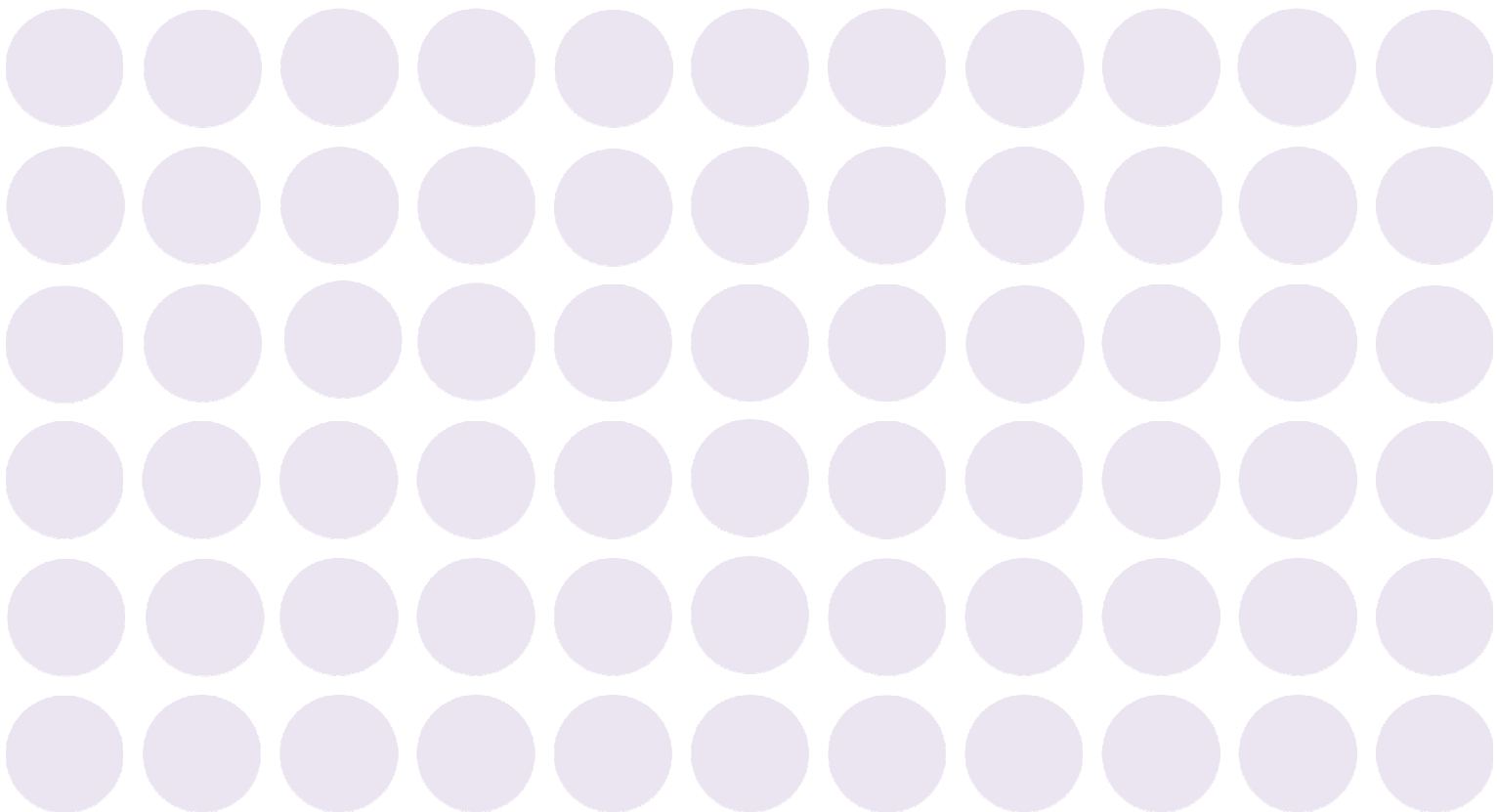
Effectiviteit re-integratiebeleid gemeente Tynaarlo

Maart/2011

Zicht op succes

Effectiviteit re-integratiebeleid gemeente Tynaarlo

Februari/2011

Colofon

Uitgave

I&O Research
Stationsplein 11
Postbus 563, 7500 AN Enschede

Rapportnummer

2011/023

Datum

Februari 2011

Opdrachtgever

Rekenkamercommissie Tynaarlo
Kornoeljeplein 1
Postbus 5
9480 AA Vries

Auteurs

Jasper Lohuis
Jon Severijn

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

pag.

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Onderzoeksvragen	2
1.3 Uitvoering van het onderzoek	3
1.4 Leeswijzer	4
2. Beleidsontwikkeling	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Beleid in beleidsnota's	6
2.3 Resumé	11
3. Uitvoering re-integratiebeleid	14
3.1 Inleiding	14
3.2 Overlegstructuur	14
3.3 Samenwerking	15
3.4 Trajecten en instrumenten	16
3.5 Aanvraagproces	17
3.6 Handhaving	17
3.7 Resumé	18
4. Resultaten	22
4.1 Inleiding	22
4.2 Kenmerken klantenbestand	22
4.3 Monitoring	24
4.4 Resultaten re-integratiebeleid	24
4.5 Ontwikkelingen in regionaal perspectief	27
4.6 Resumé	28
5. Kaderstelling, informatievoorziening en controle	32
5.1 Inleiding	32
5.2 Kaderstelling	32
5.3 Informatievoorziening	32
5.4 Controle	33
5.5 Resumé	34
6. Conclusies en aanbevelingen	38
Begrippenlijst	42
Normenkader	44
Doelrealisatie	47
Regionale ontwikkeling	49

1

Hoofdstuk

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Met de komst van de Wet Werk en Bijstand (Wwb), die op 1 januari 2004 van kracht is geworden, hebben gemeenten meer vrijheid gekregen voor de invulling van het eigen bijstands- en re-integratiebeleid. Tegelijkertijd dragen ze hiervoor de financiële verantwoordelijkheid. Het centrale idee bij deze opzet is dat gemeenten zo worden geprikkeld om het volume aan bijstandsgerechtigden terug te dringen. Dit dient te gebeuren door een pakket aan instroombeperkende en uitstroombevorderende maatregelen en door een strakke handhaving van de regels. Tevens bevat de wet een aantal waarborgen voor de positie van de cliënt.

Sinds de invoering van de Wwb en het daarbij behorende re-integratiebeleid zijn meermalen vraagtekens gezet bij de effecten van re-integratie. In de loop der tijd zijn er vanuit het Rijk aanpassingen doorgevoerd en hebben gemeenten, mede door de opgedane ervaringen, hun werkwijzen veranderd. Verder is er het recente voornemen van het Rijk om ingrijpende veranderingen door te voeren, door de regelingen voor de onderkant van de arbeidsmarkt (Wwb, Wajong, Wsw) samen te voegen.

De rekenkamercommissie van Tynaarlo wil om deze redenen graag inzicht krijgen in de wijze waarop het re-integratiebeleid in de gemeente Tynaarlo is vormgegeven en verder wordt ontwikkeld en op de rollen van gemeenteraad en college hierin. Daarnaast wil zij inzicht krijgen in doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van het beleid in de praktijk.

Het onderzoek is uitgevoerd door een onderzoeksteam bestaande uit Jon Severijn en Jasper Lohuis, beide I&O Research.

1.2 Onderzoeksvragen

Als centrale onderzoeksvraag heeft de Rekenkamercommissie Tynaarlo geformuleerd:

“Op welke wijze is het re-integratiebeleid in de gemeente Tynaarlo tot stand gekomen vanuit dualistisch oogpunt en is de uitvoering voldoende doelmatig en doeltreffend?”

Deze vraag heeft de Rekenkamercommissie uitgewerkt in een aantal deelvragen:

Kaderstelling

1. Welke beleidsdoelen streeft de gemeente Tynaarlo na met het re-integratiebeleid?
2. Zijn deze doelen SMART geformuleerd?
3. In welke mate is de gemeenteraad vanuit dualistisch oogpunt betrokken bij de bepaling van het werkgelegenheid- en re-integratiebeleid?

Uitvoering

4. Op welke wijze vindt de uitvoering van het beleid in de praktijk plaats?
5. Welke partijen spelen een rol bij de uitvoering van het beleid en welke rollen en verantwoordelijkheden hebben zij?

Resultaten

6. Wat zijn de concrete resultaten van het gemeentelijk re-integratiebeleid in het licht van de beleidsdoelen? (doeltreffendheid)
7. Wat zijn de totale kosten en baten van het gemeentelijk re-integratiebeleid (direct en indirect)?
8. Hoe is de efficiency van het gevoerde beleid te kwalificeren? Wat is de verhouding tussen kosten en baten van het beleid (doelmatigheid)?

Informatievoorziening en controle

9. Hoe verloopt de informatievoorziening van het college en de ISD aan de raad over de uitvoering van het beleid in de praktijk?
10. Hoe is de informatievoorziening te kwalificeren (in termen van tijdigheid, relevantie, volledigheid en juistheid)?
11. Op welke wijze geeft de gemeenteraad invulling aan zijn controlerende taken voor wat betreft het re-integratiebeleid?

1.3 Uitvoering van het onderzoek

De uitvoering van het onderzoek bestond uit drie onderdelen: deskresearch, interviews en een analyse van cliëntdossiers. Hieronder worden deze onderdelen nader toegelicht.

Deskresearch

Om een beeld te krijgen van het (voorgenomen) beleid van de gemeente Tynaarlo zijn in eerste instantie de relevante documenten bestudeerd. Aangezien de uitvoering van het re-integratiebeleid is uitbesteed aan de Intergemeentelijke Sociale Dienst van de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo (ISD-AAT) betreft het naast gemeentelijke stukken ook nadrukkelijk stukken van de ISD. Het gaat onder meer om het collegeprogramma (Manifest Tynaarlo op Koers), beleidsnota's, verordeningen, managementrapportages, diverse evaluaties, aanbestedingen en raadsmededelingen.

Verder is een aantal statistische bronnen bestudeerd en zijn gegevens van de ISD opgevraagd. Dit geeft een beeld van de arbeidsmarktsituatie en -ontwikkeling in Tynaarlo rondom de kernthema's beroepsbevolking, werkgelegenheid, werkloosheid en de Wwb-populatie. Deze externe factoren zijn van belang bij de interpretatie van de geconstateerde ontwikkeling van het bijstandsvolume in Tynaarlo. Daarnaast is een vergelijking op hoofdlijnen gemaakt met een aantal referentiegemeenten. Een lijst met geraadpleegde stukken is opgenomen in de bijlagen.

Diepte-interviews

Er zijn gesprekken gevoerd met Lorette Bonnema (beleidsmedewerker gemeente Tynaarlo), Simone Veenstra (beleidsmedewerker gemeente Tynaarlo) en Harm Assies (wethouder Sociale Zaken gemeente Tynaarlo). Binnen de ISD zijn er gesprekken gevoerd met Peter Oldejans (beleidsmedewerker ISD), Alex Wekema (controller ISD) en Martin Hofstra (plaatsvervangend directeur ISD).

Deze gesprekken dienden om een beeld te krijgen van de inhoud van het beleid, het uitvoeringsproces en de wijze waarop de informatiehuishouding en -voorziening is ingericht.

In de gesprekken met (vertegenwoordigers van) cliënten en externe partijen is het verkregen beeld verder getoetst. Hierbij is gesproken met mevrouw Vrijhof, voorzitter van de cliëntenraad (adviesraad). Ook is gesproken met de directeur van Alescon, de heer Bruins Slot, en beleidsmedewerker Caroline van Kooten (Alescon) en de heer Anton Schokker van DAAT – Drenthe (Dagbesteding, Arbeidsrehabilitatie, Arbeid en Training, onderdeel van GGZ-Drenthe).

Aan het einde van het onderzoekstraject is er een groepsinterview afgenomen met fractievoorzitters. De focus in het groeps gesprek lag op de informatievoorziening en -uitwisseling en de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Analyse van individuele cliëntdossiers

Bij deze analyse van 15 cliëntdossiers is bevestigd dat de constatering uit de eerdere onderzoeksfases in deze dossiers terug te vinden zijn, zonder dat een statistisch verantwoorde steekproef werd beoogd. Hierbij ging de aandacht primair uit naar het re-integratiedeel en dan in het bijzonder naar de aanwezigheid van verslagen van intakegesprekken, voortgangsgesprekken, rapportages en externe informatie over de cliënt. Ook is gelet op de mate waarin de registratie van cliëntgegevens volledig, bruikbaar en actueel is.

De dossiers zijn aangeleverd door de ISD, op basis van selectiecriteria die door de onderzoekers waren opgesteld. Het diende te gaan om klanten vanuit de gemeente Tynaarlo, waaronder 3 dossiers van klanten in een zorgtraject, 3 dossiers van klanten in een participatietraject en 9 dossiers van werkkliënten in een re-integratietraject, met in de drie groepen klanten met een recente (2010) en minder recente (circa 2008) instroomdatum.

1.4 Leeswijzer

In de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 wordt achtereenvolgend ingegaan op de beleidsontwikkeling, de uitvoering van het re-integratiebeleid, de bereikte resultaten en de kaderstelling en controle door de raad en de informatievoorziening aan de raad. Deze hoofdstukken worden afgesloten met een paragraaf waarin de onderzoeksvragen worden beantwoord aan de hand van het normenkader en de daarin opgenomen toetsingscriteria. Dit normenkader is opgenomen in de bijlagen. Of een norm wordt gehaald, is uitgedrukt door middel van de symbolen + (gehaald), +/- (deels gehaald) en - (niet gehaald). In het afsluitende hoofdstuk 6 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

2

Hoofdstuk

Beleidsontwikkeling

2. Beleidsontwikkeling

2.1 Inleiding

Voor de gemeente Tynaarlo was 2004 een overgangsjaar, waarin de implementatie van de Wwb en de samenwerking met de gemeenten Assen en Aa en Hunze binnen de ISD is voorbereid.

Voor het geformuleerde beleid rond re-integratie zijn voor wat betreft de onderzoeksperiode (2004-2010) met name van belang:

- Beleidskader Werk, Inkomen en Inkomensondersteuning (gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo, 2004)
- Beleidsplannen en jaarplannen ISD (2005-2010)
- Beleidsplan WIJ (ISD, 2010)
- Notitie arbeidsmarktbeleid (gemeente Tynaarlo, 2009)
- Perspectievennota (gemeente Tynaarlo, 2010)
- Kadernota Kansrijk Leven (gemeente Tynaarlo, 2008)

2.2 Beleid in beleidsnota's

2.2.1 Beleidskader Werk, Inkomen en Inkomensondersteuning

Met de nota Beleidskader Werk, Inkomen en Inkomensondersteuning (oktober 2004) hebben de gemeenteraden van Tynaarlo, Assen en Aa en Hunze het gezamenlijke beleidskader vastgesteld voor de uitvoering van het beleid in het kader van de Wet Werk en Bijstand (Wwb) in 2005 en verder. De aanleiding voor het opstellen van een gezamenlijk beleidskader was enerzijds de invoering van de Wwb in 2004 en de daarmee gepaard gaande veranderingen in de sociale zekerheid en anderzijds de nieuwe samenwerking in de vorm van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo (ISD-AAT).

De algemene visie op de uitvoering van de Wwb wordt gekenmerkt door de prioriteit van werk boven inkomen. Uitgangspunten zijn gemeentelijke regievoering, eigen verantwoordelijkheid voor de burger en een effectieve en efficiënte uitvoering, die klantgericht en transparant voor iedereen is. Verder zijn in dit stadium kaders ten aanzien van intensieve ketensamenwerking en inzet van gesubsidieerde arbeid uitgewerkt. Op basis van de geformuleerde beleidsuitgangspunten zijn de wettelijk vereiste verordeningen vastgesteld.

Beleidsdoelen die in deze nota zijn geformuleerd zijn instroombeperking, een kortere verblijfsduur in de bijstand, meer uitstroom en voor uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt participatie, zorg en inkomensondersteuning. Deze beleidsdoelen zijn voor een deel een reactie op de uitvoeringspraktijk van de voorganger van de Wwb (de Algemene Bijstandswet, Abw). Met name gaat het dan om een kortere verblijfsduur in de bijstand en een grotere uitstroom.

De uitgangspunten uit het beleidskader zijn tot nu niet gewijzigd, maar delen zijn volgens gesprekspartners wat verouderd. Met name gaat het om de invoering van de participatieladder (zie 2.2.4) en de Wet WIJ, waar in het kader

niet voldoende rekening is gehouden. In 2011 wordt daarom een vernieuwd beleidskader ontwikkeld, waarbij de ISD het voortouw zal nemen.

2.2.2 ISD Beleidsplan 2007 Werk en Inkomen

Het in 2004 opgestelde beleidskader was leidend voor de uitvoering in 2005 en 2006. In 2007 is er een nieuw beleidsplan opgesteld. In het 'ISD Beleidsplan 2007 Werk en Inkomen – Wij zorgen er voor dat de klant direct aan het werk gaat' is verder voortgebouwd op het beleidskader uit 2004.

Ten behoeve van het beleidsplan is een bestandsanalyse opgenomen van het totale ISD-klantenbestand van begin 2007. Dit omvat dan 2.230 klanten. De kenmerken van het klantenbestand vormen het uitgangspunt voor de te bereiken resultaten in 2007. De kenmerken van het klantenbestand zijn niet uitgesplitst naar de afzonderlijke ISD-gemeenten. De bestandsanalyse leidde tot een aantal concrete prestatiedoelstellingen, waarvan de eerste was dat het klantenbestand met 7 procent moet afnemen tot (gemiddeld) 2.075. Om dit te bereiken was een volgende doelstelling dat driekwart van de instromende klanten met een geringe afstand tot de arbeidsmarkt binnen 9 maanden weer moet zijn uitgestroomd. Deze doelstelling is vastgelegd in een afspraak met het toenmalige CWI (nu UWV\Werkbedrijf). De ISD bleef zelf verantwoordelijk voor de klantengroep met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt (de zogenoemde trajectklanten). Voor deze minder kansrijke groep zijn de volgende doelen op papier gezet:

- de uitstroom van trajectklanten is significant toegenomen;
- 40 procent van de trajectklanten stroomt binnen 1 jaar uit naar werk;
- 10 procent van de trajectklanten stroomt binnen 2 jaar via het opheffen van belemmeringen uit naar werk;
- 5 procent van de trajectklanten stroomt binnen 3 jaar via een participatiebaan uit naar werk;
- 5 procent van de trajectklanten stroomt binnen 4 jaar via sociale activering uit naar werk.

Deze doelen voor de ISD zijn concreet, maar de meetbaarheid is problematisch, omdat de tijdsperiode van één tot vier jaar, waarbinnen deze doelen gerealiseerd dienen te worden, vereist dat cliënten en de uitkomst van trajecten over een evenzo lange periode worden gemonitord. Een dergelijke vorm van monitoring en rapportage, waarbij groepen cliënten over een langere periode worden gevolgd, heeft voor deze doelstellingen uit 2007 niet plaatsgevonden (zie ook 4.4.1).

Verder valt op dat in dit ISD-beleidsplan de concreet geformuleerde doelen (bijvoorbeeld ten aanzien van uitstroom van trajectklanten) op het niveau van het totale klantenbestand van de ISD zijn geformuleerd en dus niet op het niveau van de gemeente Tynaarlo. Anders geformuleerd: de doelen worden voor het totale bestand geformuleerd en naar rato doorvertaald naar de deelnemende gemeenten. Formulering van concrete doelen door de gemeenteraad, die doorvertaald zouden kunnen worden naar de ISD, heeft niet plaatsgevonden. Gesprekspartners van gemeente en ISD geven aan dat het niet nodig zou zijn om doelen per gemeente vast te stellen, omdat de kenmerken van cliënten uit Tynaarlo niet wezenlijk afwijken van die van het totale klantenbestand¹. Een beperkte check bij het CBS laat zien dat er wel verschillen zijn. Zo had Assen bijvoorbeeld meer cliënten die langer dan één jaar een Wwb-uitkering hadden en meer één-oudergezinnen met een Wwb-uitkering en Aa en Hunze meer personen met een Wwb-uitkering tussen de 55 en 65 jaar. De bestuursrapportage van de ISD uit het 2e kwartaal van 2007 laat ook verschillen zien in kenmerken van het

---

¹ Daarbij hoort de opmerking dat de omvangrijke groep cliënten met zak- en kleedgeld (hoofdzakelijk cliënten van GGZ-instellingen) hierbij niet betrokken is, omdat voor deze groep geen re-integratieinspanningen worden verricht.

klantenbestand. Opvallend is dat in Assen een kwart van de klanten vrijgesteld is van de sollicitatieplicht tegenover 9 procent in Tynaarlo (gecorrigeerd voor cliënten met zak en kleedgeld).

In vergelijking met de eerdere kadernota was er in dit beleidsplan nadrukkelijk aandacht voor de inzet van specifieke instrumenten voor maatschappelijke participatie (gelet op de aanzienlijke harde kern met verminderde kansen op werk) en extra aandacht voor de doelgroep jongeren (Jongerenpunt, werk-leerbanen). Een ander belangrijk nieuw punt was het voornemen dat de ingezette re-integratie-instrumenten in 2007 gemonitord zullen worden op effectiviteit.

2.2.3 ISD Beleidsplan 2008: Meedoen mogelijk maken

In het ISD Beleidsplan 2008 is verder voortgebouwd op de visie, doelen en werkwijze zoals beschreven in de beleidsnota 2007 en het beleidskader uit 2004. Een verandering is het benoemen van werkgelegenheid voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en duurzame participatie en integratie van allochtonen.

De doelen op het gebied van uitstroom zijn dezelfde als in 2007, met opnieuw de kanttekening dat meetbaarheid een aandachtspunt is als gevolg van de grote tijdsperiode van 1 - 4 jaar.

2.2.4 ISD Beleidsplan 2009

Voor de beleidsuitvoering in 2009 heeft de ISD zowel een beleidsplan als een zogenaamd 'A3-jaarplan' (zie paragraaf 3.2.5) opgesteld. Het beleidskader uit 2004 is dan nog steeds actueel, maar in het beleidsplan wordt wel ingegaan op de betekenis van de economische crisis voor de uitvoering van het re-integratiebeleid.

In het nieuwe beleidsplan is meer aandacht voor maatwerk en voor samenwerking met partners. Dat vertaalt zich in de doelstelling om de inzet van werkzoekenden via op maat gesneden programma's te vergroten en om nadrukkelijker de samenwerking te zoeken met bedrijven en een duurzame relatie aan te gaan met partners/werkgevers. De ambitie is om iedere klant op weg te laten zijn naar werk op een bij zijn of haar situatie passende manier.

De grotere nadruk op maatwerk en individuele routes op weg naar werk betekent dat aansluiting wordt gevonden bij de zogenaamde participatieladder. In deze systematiek worden cliënten op 'tredes' geplaatst die de afstand tot de arbeidsmarkt vertegenwoordigen. Op trede 1 is de afstand erg groot en op trede 6 is er sprake van betaald werk.

2.2.5 Baanzicht A3-jaarplan 2009

Sinds 2009 werken ISD en UWV\Werkbedrijf onder de noemer Werkplein Baanzicht met een gezamenlijk jaarplan. Dit A3-jaarplan biedt een samenvattend overzicht van 35 prestatiecijfers verdeeld over verschillende resultaatgebieden. Het belangrijkste resultaatgebied met betrekking tot de effectiviteit van het re-integratiebeleid valt onder het resultaatgebied 'bestuur en financiers'.

De belangrijkste prestatiecijfers zijn

- Budgetresultaat;
- Uitstroom naar werk: totaal, deel door re-integratie, waarvan deel na 1 jaar;

- Werkzoekenden die deelnemen aan een re-integratietraject;
- Werkzoekenden die deelnemen aan een participatietraject.

2.2.6 Baanzicht A3-jaarplan 2010

In het Baanzicht A3 jaarplan voor 2010 is evenals in 2009 voor elk prestatiegebied een aantal prestatie-indicatoren geformuleerd. Op het gebied van re-integratie zijn ondermeer prestatiecijfers opgesteld voor het budgetresultaat, de uitstroom naar werk onder verschillende doelgroepen en (nieuw) doorstroming op de participatieladder. Deze laatste indicator is geformuleerd als de ambitie om 600 participatieklanten naar een hoger niveau te leiden. Tot 2010 hadden de doelen het karakter van een minimum aantal participatieklanten dat een participatietraject volgt. Hiermee is een eerste stap gezet om de resultaten van de re-integratieinspanningen voor participatieklanten beter inzichtelijk te maken. Ook hier ontbreekt een uitsplitsing van het beleidsdoel naar gemeenten.

2.2.7 Beleidsplan Werk-leeraanbod (WIJ)

Het realiseren van een sluitende aanpak voor werkloze jongeren en voortijdig schoolverlaters is vanaf 2007 herkenbaar een belangrijk aandachtspunt in de beleidsuitvoering. Op 8 december 2009 heeft de gemeenteraad van Tynaarlo de verordeningen voor de Wet investeren in jongeren (WIJ) vastgesteld en in maart 2010 is het Beleidsplan Werk-leeraanbod opgesteld, dat betrekking heeft op het uitvoeringsjaar 2010. De ISD -AAT voert het werk-leeraanbod namens de gemeente Tynaarlo uit en heeft de input geleverd voor het beleidsplan. De doelgroep voor de WIJ bestaat uit jongeren van 16 tot 27 jaar die niet werken of leren.

2.2.8 Notitie arbeidsmarktbeleid

De gemeente Tynaarlo werkt voor het regionale arbeidsmarktbeleid nauw samen met de gemeente Assen en de gemeente Aa en Hunze en het stedelijk netwerk Groningen-Assen.

In de gemeentelijke nota arbeidsmarktbeleid (oktober 2009) wordt een integrale aanpak van het arbeidsmarktbeleid beschreven. De gemeente richt zich met name op het bevorderen van kansen voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

De korte termijn doelstelling (tot voorjaar 2010) met betrekking tot re-integratie is de effectieve re-integratie van werkzoekenden. Het bijbehorende actiepunten is het in beeld brengen van de re-integratieinspanningen door betrokken organisaties. Voor de langere termijn (tot 2019) gelden als doelstellingen:

- het realiseren van het laagste werkloosheidscijfer van de provincie Drenthe (gebaseerd op de cijfers van CBS/UWW);
- het terugbrengen van de jeugdwerkloosheid;
- het wegwerken van de wachtlijsten bij de sociale werkvoorziening en
- het creëren van werkervaringsplaatsen voor mensen die ver van de arbeidsmarkt staan.

2.2.9 Perspectievennota gemeente Tynaarlo

In de gemeentelijke Perspectievennota 2010 (kaders voor de begroting 2011 en de jaren 2012-2014) is als belangrijk uitgangspunt op het gebied van re-integratiebeleid geformuleerd: iedereen doet mee en er zijn geen belemmeringen tot participatie. De gemeenteraad zet hiermee nadrukkelijk in op participatie. In de Perspectievennota zijn kengetallen en indicatoren voor de jaren 2010-2013 opgenomen, die deels betrekking hebben op doelen ten aanzien van re-integratie:

- 90 procent van de beroepsbevolking werkt of doet vrijwilligerswerk;
- 90 procent van de beïnvloedbare klanten is minder dan 12 maanden afhankelijk van inkomensondersteuning.

Andere subdoelen waar de gemeente op inzet zijn:

- laagste werkloosheid van Drenthe;
- voldoende leerbanen en stageplekken;
- werkgeversbenadering door Werkplein Baanzicht;
- volledig benutten van rijksbudgetten voor re-integratie en sociale werkvoorziening.

Het doel van uitstroom van 90 procent van de beïnvloedbare klanten binnen 12 maanden is een doelstelling die in deze vorm niet terug te vinden is bij de doelstellingen van de ISD.

2.2.10 Kadernota Kansrijk leven gemeente Tynaarlo

In de gemeentelijke Kadernota Kansrijk leven, vastgesteld door de gemeenteraad op 25 november 2008, zijn de kaders geformuleerd voor de uitvoering van de Wmo, waaronder ondersteuning van mensen die als gevolg van een lichamelijke, psychische of financiële beperking moeite hebben om maatschappelijk mee te doen. Doelstellingen ten aanzien van Meedoen- en minimabeleid zijn nader uitgewerkt in de vorm van kengetallen in de notitie 'Uitvoeringsbeleid Kansrijk leven' (januari 2009), waarbij in de uitvoering wordt ingezet op samenwerking met de ISD en ketenpartners.

2.3 Resumé

In de periode 2004-2010 heeft de gemeente Tynaarlo in ISD-samenwerkingsverband verschillende beleidsdoelen nagestreefd. De doelen zijn gebaseerd op de algemene uitgangspunten, waarbij 'werk boven uitkering' centraal staat. In de loop der tijd is er wel een verschuiving opgetreden. In de beginperiode ligt de nadruk op versnelling van de uitstroom, meer specifiek naar werk en op inkomensondersteuning voor hen die daar door te grote belemmeringen op aangewezen zullen blijven. Later verschuift deze bijna tweedeling naar een beleidsmatige visie waarin elke cliënt een plek krijgt op de participatieladder. Het doel blijft weliswaar uitstroom naar werk voor een zo groot mogelijke groep, maar er is veel meer aandacht voor andere doelen, namelijk maximale (maatschappelijke) participatie en vooruitgang van de cliënt op de participatieladder en daarmee vermindering van de afstand tot de arbeidsmarkt. Basis voor deze beleidskeuze vormt de uitgevoerde doelgroepanalyse, waaruit naar voren kwam dat het bestand grotendeels uit participatieklanten bestaat.

De uitgangspunten op het gebied van re-integratie zijn in de beleids-/jaarplannen uitgewerkt in concrete doelen of indicatoren. In de jaarplannen van de ISD zijn de doelstellingen gekoppeld aan indicatoren. In de jaren 2005-2008 lag de nadruk sterk op kwantitatieve doelen ten aanzien van de gewenste omvang van het totale klantenbestand en de uitstroom per doelgroep. De doelstelling en dus ook de monitoring van de resultaten waren gefocust op uitstroom naar werk, ook voor participatieklanten. Met de invoering van de participatieladder in 2009 is de doelstelling dat 600 participatieklanten naar hoger niveau op de ladder zouden moeten doorstromen, meetbaar geformuleerd.

De doelstellingen zijn geformuleerd op het niveau van de ISD en niet op het niveau van de gemeente Tynaarlo, volgens gesprekspartners omdat de kenmerken van het klantenbestand niet wezenlijk verschillen tussen de gemeenten. In ieder geval voor een aantal klantenkenmerken (bijvoorbeeld duur van de uitkering, leeftijd) is dit niet aannemelijk.

De doelstellingen die zijn opgenomen in de verschillende beleids-/jaarplannen van de ISD zijn beperkt SMART geformuleerd. De doelen zijn wel gekwantificeerd, maar zijn voor een belangrijk deel moeilijk meetbaar omdat ze op een langere periode betrekking hebben. Bovendien ontbreken specifieke doelen voor Tynaarlo. Ook een doelstelling als 'een grotere uitstroom' is niet voldoende SMART, omdat deze niet nader specifiek is gemaakt. De prestatie-indicatoren waarmee de ISD vanaf 2008 werkt zijn aanzienlijk beter meetbaar, omdat deze uitgaan van een periode van één jaar. De beantwoording van de onderzoeksvragen ziet er als volgt uit:

Onderzoeksvraag 1: Welke beleidsdoelen streeft de gemeente Tynaarlo met het re-integratiebeleid na?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
Door de gemeenteraad gestelde kaders hebben daadwerkelijk geleid tot het vaststellen van doelen en beschikbaar gestelde middelen	• Het college heeft op basis van de gestelde kaders daadwerkelijk doelen vastgesteld	+
	• Wijze waarop doelen zijn uitgewerkt (met name duurzame uitstroom naar regulier werk, uitstroom gesubsidieerd werk of maatschappelijke participatie)	+/-
Onderzoeksvraag 2: Zijn deze doelen SMART geformuleerd?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
De doelen zijn SMART geformuleerd	• Mate waarin deze doelen voldoen aan de SMART-criteria	+/-
	• Mate waarin de doelen binnen de gestelde kaders vallen c.q. zijn af te leiden uit de kaders die de raad stelt	+

Toelichting:

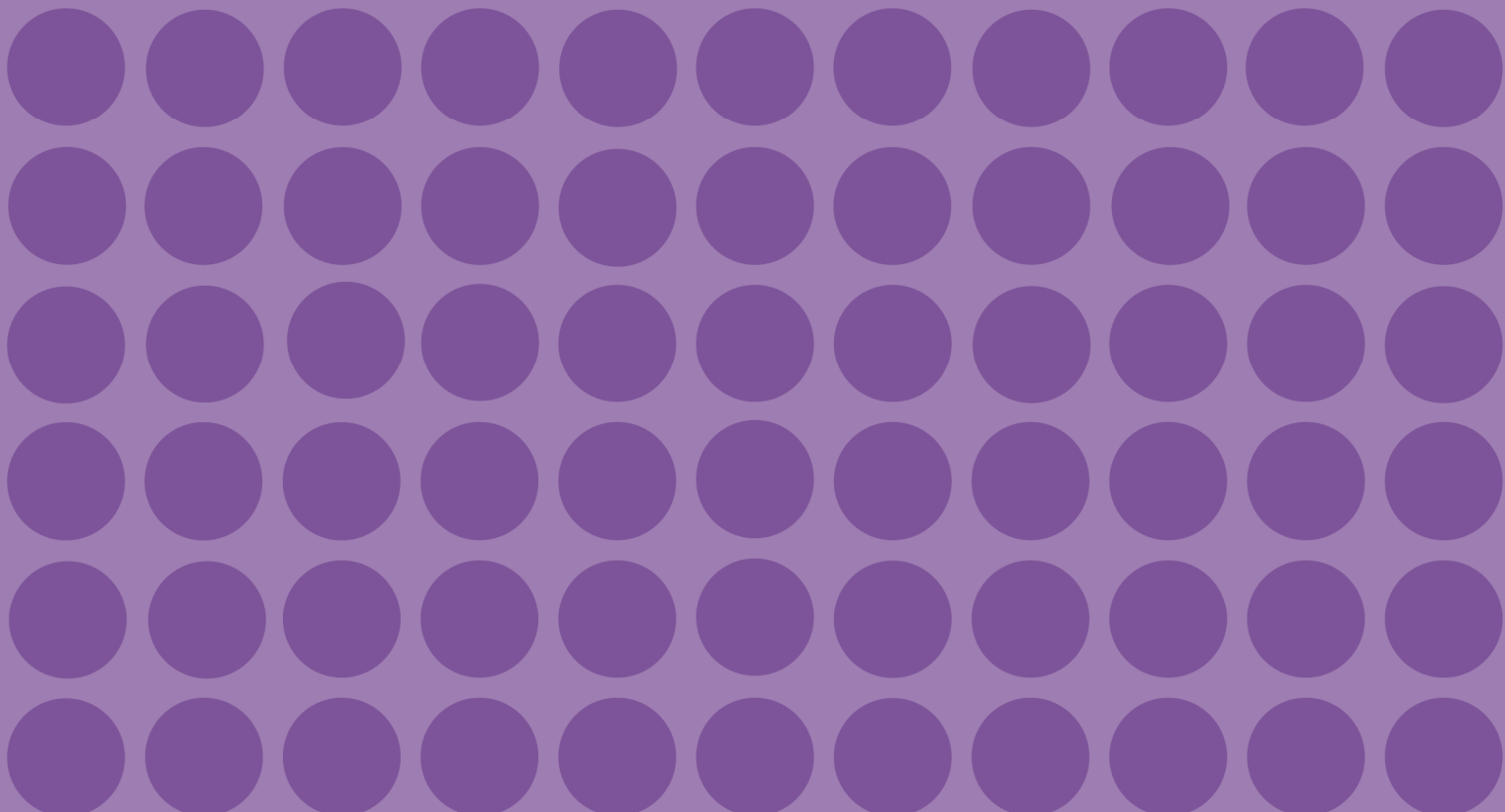
1. Vanuit de kaders zijn de daadwerkelijke doelen vastgesteld. De doelen zijn niet voor Tynaarlo specifiek uitgewerkt. Daardoor ontbreekt er ook een duidelijk verband tussen de door Tynaarlo beschikbaar gestelde middelen en de voor Tynaarlo te bereiken doelen.
2. De doelen voldoen deels aan de SMART-criteria. Belangrijkste knelpunt is de mogelijkheid om te monitoren over de jaargrens heen.

3

Hoofdstuk

Uitvoering re-integratiebeleid

3. Uitvoering re-integratiebeleid

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de wijze waarop het re-integratiebeleid in de praktijk wordt uitgevoerd door de intergemeentelijke sociale dienst Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo.

3.2 Overlegstructuur

De uitvoering van het re-integratiebeleid van de gemeente Tynaarlo wordt sinds 2005 uitgevoerd door de intergemeentelijke sociale dienst Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo. Uit de gesprekken blijkt dat de aanleiding voor het samenvoegen van de gemeentelijke sociale diensten enerzijds een opdracht vanuit het Rijk was om efficiënter te gaan werken en dat anderzijds voor de gemeente Tynaarlo meespeelde dat de kosten en risico's in de vorm van een ISD kleiner zijn.

De ISD en het UWV Werkbedrijf zijn vanaf 2006 beide gevestigd op één centrale locatie, namelijk Werkplein Baanzicht in Assen. Werkplein Baanzicht staat landelijk bekend als het eerste integrale Werkplein van Nederland, waar wordt samengewerkt om de klanten van de ISD en het UWV Werkbedrijf zo goed mogelijk van dienst te zien en waarbij in de uitvoering geen schotten zijn. De financieringsstromen zijn wel gescheiden. De uitvoering is opgedeeld in teams: klantcontactpersonen (voor alle cliënten van Werkplein-Baanzicht), werkgeversteam, ondernemersloket, inburgeringsloket, werk-leerloket, Perron J, competentie test centrum (CTC) en het team inkomen.

3.2.1 Gemeenschappelijke regeling ISD

In de gemeenschappelijke regeling zijn door de drie gemeenten afspraken vastgelegd over het uitvoeringsbeleid van de ISD, zoals de samenstelling van het bestuur, verantwoording naar de colleges en informatievoorziening aan de raad. De ISD kent een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De samenstelling van het algemeen bestuur is gelijk aan die van het dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit de wethouders van de drie gemeenten en de directeur van de ISD. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor de informatievoorziening aan de gemeenteraden

3.2.2 Overlegstructuur tussen ISD en gemeente

De afstemming tussen de ISD en de gemeentelijke beleidsmedewerker van Tynaarlo over re-integratiebeleid en beleidsuitvoering is geregeld via het periodiek beleidscoördinerend overleg (BCO), dat eens per vier weken plaatsvindt. Hierbij is naast de beleidsmedewerkers van de drie gemeenten, de ISD-beleidsmedewerker aanwezig. Tijdens het BCO wordt de beleidsontwikkeling en uitvoering onderling afgestemd en worden voorstellen gedaan voor het bestuurlijk overleg, colleges en gemeenteraden. Naast het BCO vindt vanuit de ISD en de gemeente Tynaarlo ook ad hoc afstemming plaats over aanverwante thema's, zoals het minimabeleid, arbeidsmarktbeleid en Wmo-beleid. De bestuurders vergaderen eens per acht weken. Het uitgangspunt in de samenwerking is dat de directeur van de ISD verantwoordelijk is voor de uitvoering en dat de bestuurders zich bezighouden met in de inhoud van het beleid en afstand bewaren tot de uitvoering. Uit de gesprekken blijkt dat deze werkwijze in de praktijk naar tevredenheid werkt.

3.3 Samenwerking

3.3.1 Contacten met werkgevers

De contacten vanuit de ISD met werkgevers zijn intensief. Het werkgeversteam heeft een jaarplan, gebaseerd op het ISD jaarplan. Daarin is opgenomen met hoeveel werkgevers intensieve contacten moeten worden onderhouden en hoeveel sociale partnerships gewenst zijn. In toenemende mate is sprake van een wisselwerking tussen de ISD en werkgevers. Als voorbeeld wordt gegeven dat er elke dinsdagavond voor cliënten een banenmarkt georganiseerd wordt met intermediairs. De ervaringen van de ISD hiermee zijn positief.

3.3.2 Samenwerking met RIB's

De ISD werkt veel samen met de gemeentelijke WSW-voorziening Alescon. Uit de gesprekken komt naar voren dat Alescon niet de enige, maar wel een belangrijke en strategische samenwerkingspartner is. De gemeenten die in de ISD samenwerken, participeren ook in Alescon. Van de andere partners is met name de GGZ-DAAT van belang. Deze organisatie is vanuit de Europese aanbesteding een belangrijke partner geworden voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

Binnen Alescon is de Werkwinkel (de begeleidingsorganisatie) de uitvoerende partij voor het re-integratiedeel. De Werkwinkel is verantwoordelijk voor de doorstroming van cliënten naar 'buiten'. De Werkwinkel is het primaire aanspreekpunt voor de ISD. Uit de gesprekken komt naar voren dat de samenwerking met ISD naar tevredenheid verloopt. De klantmanager van de ISD stelt vast wat de cliënt kan en draagt de cliënt over aan de re-integratiecoach van de Werkwinkel, waarbij vanuit de ISD duidelijk wordt aangegeven wat verwacht wordt van het traject. Bij elk traject is vooraf gedefinieerd wanneer er sprake is van 'succes'. Tijdens het traject is er contact tussen de re-integratiecoach en de klantmanager van ISD over de voortgang van de cliënt.

DAAT-Drenthe voert voor de ISD re-integratietrajecten uit voor de doelgroep met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt, veelal cliënten met multi-problematiek. DAAT biedt twee trajecten aan. Het eerste traject (perceel 2) heeft een duur van maximaal één jaar en is gericht op het wegwerken van belemmeringen met als doel om door te stromen naar een participatietraject. Het tweede traject (perceel 3) is een participatietraject met een duur van maximaal twee jaar voor cliënten voor wie uitstroom naar werk op korte termijn niet haalbaar is. Het einddoel van dit traject is uitstroom naar reguliere arbeid of vrijwilligerswerk. DAAT voert bij elke cliënt een eigen intake uit. Uit de gesprekken blijkt dat de overdracht van cliënten vanuit de ISD over het algemeen naar tevredenheid verloopt. De klantmanager van de ISD voert een intakegesprek en draagt de cliënt over. Van tevoren is er meestal geen contact tussen de trajectbegeleider van DAAT en de klantmanager van de ISD, tenzij er sprake is van een bijzondere situatie.

De beide re-integratiepartners benadrukken dat de inschatting of een ingekocht traject aansluit bij de mogelijkheden en beperkingen van cliënt in belangrijke mate afhankelijk is van de deskundigheid en ervaring van de klantmanagers. In de gesprekken wordt aangegeven dat er verschillen zijn in de 'aanlevering' van cliënten tussen de klantmanagers. Hierbij wordt een koppeling gelegd met het

het grote verloop dat er onder klantmanagers van de ISD is geweest en de effecten van de reorganisatie waardoor er veel meer klantmanagers zijn waarmee de re-integratiebureaus contact hebben. Dit laatste is het gevolg van de

volledige integratie van UWV en ISD in Werkplein-Baanzicht, waarbij er geen verregaande specialisatie onder klantmanagers is.

Naast GGZ-DAAT is er een heel scala aan 'leveranciers'. Een aantal jaren geleden werd er gewerkt met cohorten. Dat is nu verlaten voor maatwerk. Dat betekent dat er een veelheid aan re-integratie-instrumenten en daarmee aanbieders nodig is.

3.3.3 Samenwerking met cliëntenraad

De WWB-WSW-WIJ-clientsraad telt acht leden en behartigt de belangen van de Wwb-clients in de gemeente Tynaarlo. De clientsraad voert 5 tot 6 keer per jaar regulier overleg met de verantwoordelijk beleidsmedewerker van de gemeente Tynaarlo. Vanuit de clientsraad verloopt deze samenwerking naar tevredenheid. Naar haar oordeel wordt zij tijdig betrokken in het beleidsvormingsproces en wordt er door de gemeente serieus naar haar geluisterd. De afstemming op uitvoerend vlak tussen de drie clientsraden van Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo en de ISD is geregeld in de vorm van een afstemgroep, waarin ondermeer twee leden van de clientsraad van Tynaarlo zitting hebben. De afstemgroep houdt zich vooral bezig met zaken die op uitvoerend niveau spelen. In dit kader zijn er met succes inspanningen gepleegd om de uitvoering door de ISD klantvriendelijker te maken.

3.4 Trajecten en instrumenten

3.4.1 Re-integratiebestek

Oorspronkelijk, nog vóór de onderzoeksperiode, vanaf 2001, waren er contracten met grote re-integratiebureaus. In 2005/2006 is gekozen voor een nieuwe aanbesteding, ook vanuit de teleurstellende ervaringen vanaf 2001, waarbij onderscheid is gemaakt naar perceel 1, 2 en 3. Perceel 1 was gericht op 'snel naar werk', perceel 2 op 'activering' en perceel 3 op 'zorg'. Het pad van de grote aantallen is daarbij verlaten, maar er zijn nog wel afspraken over aantallen gemaakt. Het best presterende bureau (bepaling na één jaar) zou de meeste cliënten krijgen. Uiteindelijk is met deze aanpak gestopt, omdat maatwerk niet paste bij deze vorm van contracten en er veel verandert in een periode van vier jaar. Op dit moment wordt gekozen voor een aanbesteding van één jaar, ook vanwege de nog uit te werken plannen naar aanleiding van de samenvoeging van verschillende regelingen (WIA, WWB, Wsw etc.). In een interview wordt gesteld dat het gunstig uitpakt heeft dat er voor de genoemde percelen 2 en 3 gekozen is voor bedrijven/instanties die geworteld zijn in de lokale samenleving, omdat dit geen eendagsvliegers zijn en vanuit hun missie en visie een andere blik op de regio en de klanten hebben.

3.4.2 Work First

De gemeente Tynaarlo heeft het uitgangspunt dat niet standaard wordt gekozen voor de inzet van het middel Work First, omdat duurzame uitstroom naar werk voorop staat en daarmee het wegnemen van belemmeringen. Het nadeel van Work First is dat klanten op activiteiten kunnen belanden die niet aansluiten bij hun eigen beroepsmogelijkheden en dat andere activiteiten die meer zouden bijdragen aan een duurzame uitstroom (onder andere begeleid solliciteren, training) niet of later worden aangeboden. Alescon biedt overigens wel een vergelijkbaar traject aan voor de Work-First doelgroep onder de naam 'Direct aan het Werk'.

3.4.3 Loonkostensubsidie

In de gesprekken komt naar voren dat in het werkgebied van de ISD de werkwijze ten aanzien van loonkostensubsidies verschilt. De gemeente Assen heeft personen met een ID-baan (In- en Doorstroombaan) een garantie gegeven tot hun pensioen. De gemeente Tynaarlo heeft echter geen budgetten op deze manier vastgelegd. Loonkostensubsidies worden wel verstrekt, maar met het oog op ontwikkeling van de cliënt en om een arbeidscontract veilig te stellen. De bedoeling is dan om in een beperkte periode (een half jaar) te investeren in de werknemer door werkgever en ISD (bijvoorbeeld scholing). Het gebeurt echter wel dat een contract niet wordt verlengd na aflopen van de subsidie.

3.5 Aanvraagproces

In 2008 zijn de onderdelen rechtmatigheid en doelmatigheid losgekoppeld. Vóór 2008 was de verantwoordelijkheid voor de procedurele afhandeling van de aanvraag en het inzetten van re-integratiemiddelen bij één medewerker ondergebracht. Vanaf 2008 is de inkomensconsulent verantwoordelijk voor de rechtmatigheid en is de klantmanager of werkcoach regievoerder en aanspreekpunt voor het re-integratieproces.

3.5.1 Intake en trajectplan

Een aanvrager van een Wwb-uitkering ontvangt een uitnodiging voor een intakegesprek met een consulent of klantmanager, die getraind is om dóór te vragen en een zo goed mogelijk beeld van de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt te krijgen. Hiervoor wordt geen gebruik gemaakt van een standaard checklist. De ISD maakt onderscheid tussen werk- en participatieklanten. De werkklienten krijgen een persoonlijke begeleider (werkcoach) toegewezen die hen begeleidt bij het vinden van passend werk. Zij kunnen zonder specifiek re-integratietraject op korte termijn uitstromen naar reguliere arbeid. De participatieklanten hebben een bepaalde, grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Om te bepalen wat hun mogelijkheden zijn wordt een multidisciplinaire intake uitgevoerd. Vervolgens krijgen ze een participatiecoach toegewezen die samen met hen een trajectplan opstelt en een re-integratietraject uitstippelt. Zowel de werkcoach als de participatiecoach zijn regievoerder in het proces. Periodiek wordt de voortgang van de klant besproken. Bij uitstroom van de klant vindt nazorg plaats. Voor de jongeren is er een jongerencoach vanuit Perron J. Deze heeft drie 'stromen': werkklienten, werk-leerklanten en participatieklanten. Met de invoering van de WIJ zijn jongeren tot 27 jaar verplicht een werk-leeraanbod te accepteren als tegenprestatie voor een uitkering.

3.6 Handhaving

De ISD past sinds 2007 hoogwaardige handhaving toe. De klant krijgt vertrouwen van de ISD, maar is zelf pro-actief verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste informatie. In 2008 is in dit kader gestart met de fraudescorekaart. Met behulp van de fraudescorekaart wordt aan de poort bepaald in welke mate er controle plaats gaat vinden door interne afstemming tussen enerzijds de klantmanagers die de eerste contacten hebben met de kant en anderzijds de unit Handhaving.

3.7 Resumé

3.7.1 Uitvoering van beleid

De uitvoering van het beleid is primair in handen van de ISD-AAT. Deze intergemeentelijke sociale dienst heeft de dienstverlening geheel geïntegreerd met die van UWV\Werkbedrijf. Het resultaat is dat werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden (of dat een Wwb uitkering is of een WW uitkering) bij één instantie terecht kunnen, die geen onderscheid maakt tussen klanten vanwege de herkomst van de uitkering. Klanten worden na een intake toegedeeld aan een werkcoach, een participatiecoach of maken aanspraak op een zorgtraject. De eerste diagnose wordt gesteld door de klantmanager die getraind is om tijdens het intakegesprek een goede diagnose te stellen. Hiervoor wordt geen standaard checklist gebruikt. Participatieklanten krijgen een multi-disciplinaire intake, waarna de klantmanager een trajectplan opstelt. Voor jongeren geldt dat zij via Perron J te maken kunnen krijgen met een insteek die gericht is op werk, een werk-leer traject of participatietraject. De ‘coaches’ zijn verantwoordelijk (regievoerder) voor de inzet van middelen om het beoogde resultaat te bereiken. De regievoering door de klantmanagers leidt tot verschillen in de uitvoering. Re-integratiepartners merken deze verschillen in de contacten over (gewenste) trajecten voor cliënten en deze verschillen zijn toegenomen na de integratie van UWV en ISD in Werkplein-Baanzicht.

Inzicht in de ontwikkelingen op arbeidsmarkt wordt voor een deel verkregen vanuit de contacten die het werkgeversteam onderhoudt met de werkgevers in de regio, waarbij een prestatie-indicator is opgesteld voor het jaarlijkse aantal contacten. Daarnaast houden de betrokken beleidsmedewerkers vanuit de gemeente en de ISD de relevante ontwikkelingen bij.

Het aanbestedingsbestek dat de ISD hanteert is helder. Er is gekozen om de contracten met de re-integratiebedrijven prestatieafspraken op te nemen op basis waarvan de toeleiding van cliënten in het tweede jaar bepaald wordt. Dat betekent dat het best presterende bureau de meeste cliënten krijgen. Op dit moment is gekozen voor een aanbesteding van één jaar, ook vanwege de nog uit te werken plannen naar aanleiding van de samenvoeging van verschillende regelingen (WIA, WWB, Wsw etc.).

Onderzoeksvraag 4 wordt als volgt beantwoord:

Onderzoeksvraag 4: Op welke wijze vindt de uitvoering van het beleid in de praktijk plaats?		
Normen	Toetsingscriteria	Beoordeling
De ISD beschikt over inzicht in de mogelijkheden op de arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> Op welke wijze oriënteert de ISD zich op de relevante ontwikkelingen op de arbeidsmarkt 	+
De ISD koppelt cliënten aan de meest geschikte trajecten	<ul style="list-style-type: none"> Wijze waarop de ISD komt tot een diagnose van de mogelijkheden van cliënten om al dan niet toe te kunnen treden tot de arbeidsmarkt 	+/-
	<ul style="list-style-type: none"> Totstandkoming van contracten voor de re-integratietrajecten Definiëring te behalen resultaat: gebruik van prestatieafspraken 	+

Toelichting:

De ISD oriënteert zich op de arbeidsmarkt vooral door intensieve contacten met werkgevers. Daarnaast worden de meer algemene ontwikkelingen gevolgd door de ISD ('oude rol' van UWV\CWI) en door de gemeentelijke beleidsmedewerkers.

De diagnose van de mogelijkheden van klanten vindt voor een belangrijk deel plaats door een dieptegesprek. De kwaliteit van de diagnose is dan afhankelijk van de ervaring en deskundigheid van de desbetreffende medewerker. De wisselende kwaliteit van de diagnoses wordt opgemerkt door de re-integratiepartners.

De contracten voor re-integratietrajecten zijn via een transparante aanbestedingprocedure tot stand gekomen. In deze contracten zijn prestatieafspraken opgenomen, die het ook mogelijk maken om re-integratiepartners onderling te vergelijken.

3.7.2 Samenwerkingspartners

De samenwerking en afstemming tussen de ISD en de gemeente Tynaarlo is geborgd door het periodiek beleidscoördinerend overleg en periodiek overleg op bestuursniveau. De overlegstructuur is helder en wordt door de betrokken partijen als efficiënt ervaren. Voor wat betreft de relatie met aanpalende thema's, zoals Wmo- en arbeidsmarktbeleid, is ad hoc afstemming tussen de beleidsmedewerkers, waarbij beleidsmedewerkers vanuit andere beleidsdisciplines aanschuiven. De ISD is naast uitvoerder van het re-integratiebeleid tevens uitvoerder van regelingen in het kader van het Meedoen-beleid. Er is hiermee zowel beleidsmatig als in de uitvoering sprake van een integrale werkwijze vanuit meerdere beleidsvelden. De samenwerking tussen beleidsmedewerkers van gemeente met de cliëntenraad van de gemeente Tynaarlo verloopt naar tevredenheid. Het contact met de ISD is geregeld in de vorm van een afstemgroep.

In de huidige situatie, waarin maatwerk nagestreefd wordt, heeft de ISD contacten (en contracten) met een breed scala van aanbieders van diensten op het gebied van re-integratie, waarvan Alescon en DAAT-Drenthe de belangrijkste zijn. De samenwerking met Alescon en DAAT-Drenthe verloopt over het algemeen naar tevredenheid. Wel speelt mee dat door het verloop onder klantmanagers van de ISD de ambitie 'om de klant te kennen' moeilijker waargemaakt kan worden. Voor DAAT-Drenthe is er vaker dan voor de re-organisatie sprake van verschil van inzicht tussen de klantmanager van de ISD en trajectbegeleider over de mogelijkheden van de cliënt en het best passende traject. Ook vanuit Alescon wordt het verloop onder klantmanagers als risico gezien.

In het beleidsplan WIJ (2011) is de samenwerking tussen de ISD en de re-integratiebedrijven als speerpunt opgenomen.

Onderzoeksvraag 5: Welke partijen spelen een rol bij de uitvoering van het beleid? Welke rollen en verantwoordelijkheden hebben zij?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
Relevante partijen spelen een rol bij de uitvoering van het beleid.	• In hoeverre zijn er relaties tussen re-integratiebeleid en andere beleidsvelden binnen de gemeente, zoals bijvoorbeeld Economische Zaken, Welzijn en Onderwijs	+
	• Is er een leidraad, 'huishoudelijk reglement' over wijze van samenwerking	+
	• Welke externe contacten onderhoudt de gemeente met het oog op re-integratie van werkzoekenden	+
De samenwerking met andere partijen is optimaal	• Samenwerking met RIB's	+/-
	• Samenwerking met UWV\Werkbedrijf	+

Toelichting:

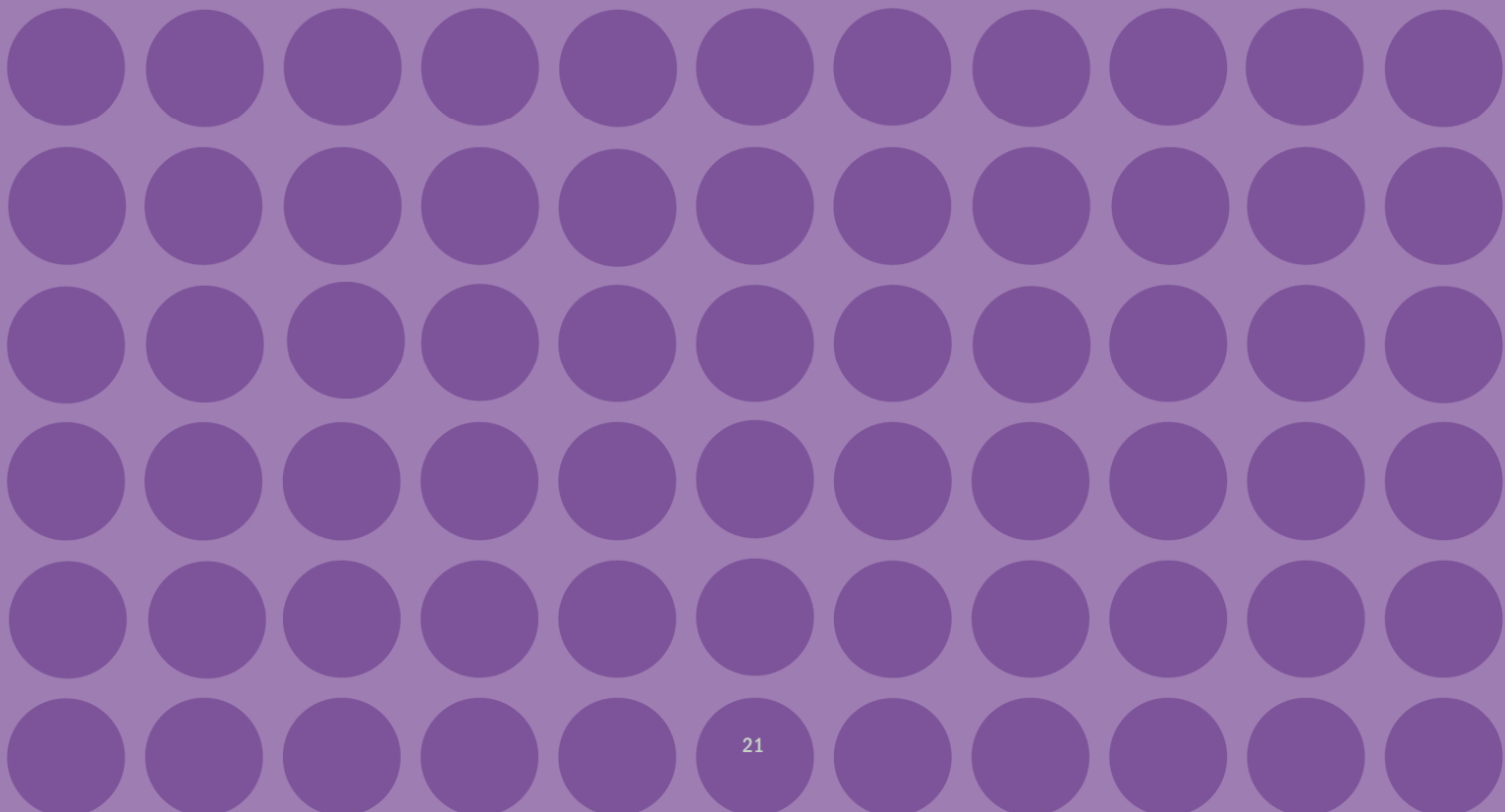
De samenwerking tussen de gemeente Tynaarlo en de ISD is geborgd. Ook de contacten binnen de gemeente zijn geregeld. De samenwerking met de belangrijkste re-integratiepartners DAAT en Alescon is op beleidsniveau goed, maar op uitvoeringsniveau is er van tijd tot tijd extra overleg nodig, omdat de inzichten over cliënten verschillen.

4

Hoofdstuk

Resultaten

4. Resultaten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het re-integratiebeleid beschreven in het licht van de beleidsdoelen. Daarnaast wordt een koppeling gemaakt met de kosten van het re-integratiebeleid. Voordat de resultaten worden besproken komen de kenmerken van het klantenbestand van Tynaarlo en de wijze van monitoring aan bod.

4.2 Kenmerken klantenbestand

De gemeente Tynaarlo heeft een redelijk stabiel klantenbestand van rond de 350 klanten. Een aanzienlijk deel van de Wwb-populatie van Tynaarlo behoort tot de groep zak- en kleedgeldklanten. In de periode 2008-2010 varieert dit aandeel van 30 tot 40 procent. In die zin is het bestand van Tynaarlo atypisch. Voor 2008 werden klanten ingedeeld in beïnvloedbare klanten en niet-beïnvloedbare klanten (exclusief 65-plussers en zak- en kleedgeldklanten). Vanaf 2008 worden de beïnvloedbare klanten onderverdeeld in werkklijanten, participatieklanten en zorgklanten. Uit de gesprekken blijkt echter dat voor een aanzienlijk deel van de participatie- en zorgklanten uitstroom niet mogelijk is. Voor hen is maatschappelijke participatie het hoogst haalbare. Het aantal werkklijanten bedraagt ongeveer 50.

Tabel 4.1
Ontwikkeling van het klantenbestand van Tynaarlo (2008-2010).

	jan-08	jan-09	jan-10	juli-10
Beïnvloedbare klanten	174			
Beïnvloedbare klanten < 27 jaar	35			
Werkklanten		51	52	50
Participatieklanten		117	128	128
Zorgklanten		17	19	19
Jongeren < 27 jaar		22	44	52
<i>Subtotaal</i>	<i>209</i>	<i>207</i>	<i>243</i>	<i>249</i>
65+	5	5	0	0
Zak- en kleedgeld	108	128	109	117
Totaal aantal klanten	322	340	352	366

Bron: MARAPS ISD

Om te bepalen in hoeverre de inspanningen ertoe leiden dat klanten beter of zelfstandiger kunnen participeren, maakt de ISD sinds 2009 gebruik van de participatieladder. Hiermee kan de ontwikkeling van participatieklanten inzichtelijk worden gemaakt.

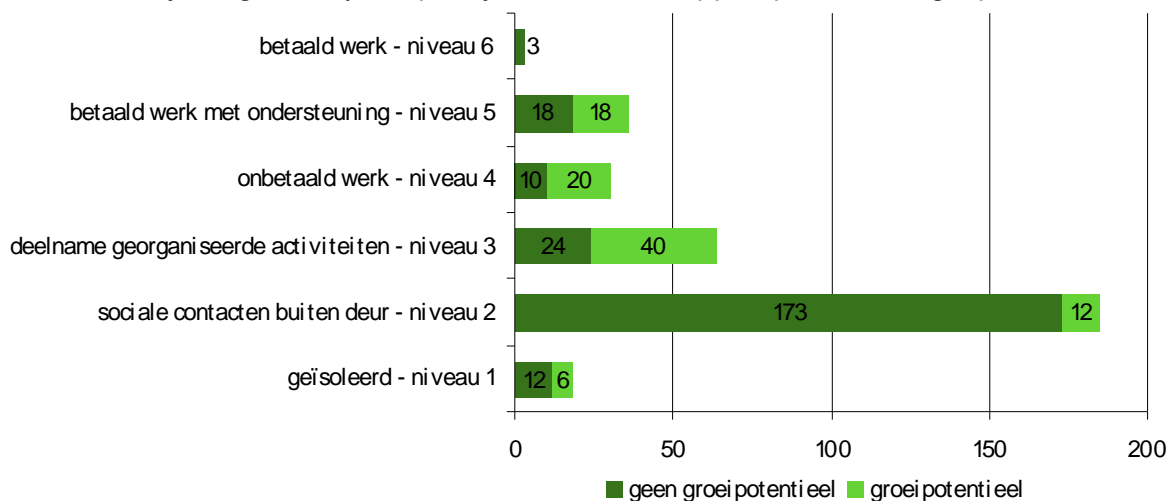
De participatieladder kent zes treden:

- niveau 6: betaald werk;
- niveau 5: betaald werk met ondersteuning;
- niveau 4: onbetaald werk;
- niveau 3: deelname georganiseerde activiteiten;
- niveau 2: sociale contacten buiten de deur;
- niveau 1: geïsoleerd.

In 2009 is het totale klantenbestand van de gemeente Tynaarlo ingedeeld volgens de participatieladder. Daarbij is per klant een inschatting gemaakt van zijn of haar huidige positie op de ladder. De grootste groep is die op niveau 2 (sociale contacten buiten deur). In de gesprekken komt naar voren dat een groot deel van de klanten uit de gemeente Tynaarlo zich op de voor hen hoogst haalbare participatietrede bevindt, zoals ook in figuur 4.1 kan worden afgelezen. Voor niveau 2 geldt bijvoorbeeld dat de inschatting is dat 12 cliënten groeipotentieel hebben en 173 cliënten niet. Overigens bestaat deze groep voornamelijk uit personen die in een inrichting verblijven. De ISD meldt over deze groep dat voor hen in principe geen middelen uit het participatiebudget worden ingezet, omdat de instelling waar zij verblijven zorg draagt voor maatschappelijke participatie. Een uitsplitsing waarin deze cliënten (cliënten met zak- en kleedgeld) niet zijn opgenomen is niet beschikbaar.

Figuur 4.1

Wwb-klanten > 27 jaar uit gemeente Tynaarlo per 30 juni 2009, naar trede op participatieladder, met groeipotentieel.

Bron: Rapport participatieladder 2009.

Wanneer de indeling op tredes in Tynaarlo wordt vergeleken met die in Aa en Hunze en Assen, zijn er verschillen zichtbaar. Afgezien van trede 2 (met veel cliënten met zak- en kleedgeld) is het aandeel cliënten op trede 3 in Assen relatief hoog evenals het aantal cliënten op trede 4 in Aa en Hunze.

4.3 Monitoring

De monitoring van resultaten tot 2009 was gebaseerd op het criterium 'uitstroom naar werk', wat voor de werkklienten een logisch criterium is. De monitoring van participatieklienten, die volgens de doelstellingen binnen een periode van 2 tot 4 jaar zouden moeten uitstromen naar werk, is echter niet vormgegeven. Met de invoering van de participatieladder in 2009 is een instrument beschikbaar waarmee de resultaten op het gebied van participatie inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Over wat als succes wordt beschouwd schrijft de ISD:

"Een instrument is in ieder geval effectief als het de klant aan betaald werk helpt. Maar ook een verbetering van het participatieniveau, of zelfs het voorkomen van een terugval in participatie kan effectief zijn. Alleen op klantniveau kan het beoogde doel van een ingezet instrument en daarmee het succes beoordeeld worden".

De ISD heeft het klantenbestand eenmaal in 2009 (0-meting) en eenmaal in 2010 (1-meting) ingedeeld volgens de participatieladder. Voor de klienten die langer dan een jaar een Wwb-uitkering ontvangen is de mate van doorstroom zichtbaar gemaakt, voornamelijk alleen voor het totale ISD-klientenbestand. De toewijzing van cliënten aan een trede op de participatieladder is door de klientmanagers uitgevoerd, maar de toewijzing vindt, zo blijkt uit de dossieranalyse, niet voldoende op basis van objectieve criteria plaats.

4.4 Resultaten re-integratiebeleid

Om inzicht te verkrijgen in de effectiviteit wordt op basis van de beschikbare informatie ingegaan op:

- de mate waarin gestelde doelen zijn gerealiseerd;
- de ontwikkeling van de uitgaven aan re-integratie.

4.4.1 Realisatie beleidsdoelen

Hieronder wordt ingezoomd op de mate waarin de beleidsdoelen gerealiseerd. De focus ligt op de periode 2008 tot en met 2010.

Doelrealisatie 2008

De doelstellingen voor het jaar 2008 zijn voor een deel gerealiseerd (zie bijlage). Vooral de eerste twee doelstellingen ten aanzien van uitstroom naar werk binnen respectievelijk 9 maanden en 1 jaar bleken volgens de ISD te ambitieus. In de verantwoording geeft de ISD aan dat een deel van de klienten een grotere afstand tot de arbeidsmarkt bleek te hebben dan waarvan bij het opstellen van de begroting is uitgegaan, daarmee aangevend dat de inschatting van de uitstroomkansen van deze groep tekort schoot (zie 2.2.2 en 2.2.3). Een nadere analyse ten aanzien van de vraag met welke middelen de beoogde doelen wel zouden kunnen worden bereikt ontbreekt. Een grotere of andere inzet van middelen om de doelen wel te bereiken heeft niet plaatsgevonden.

Doelrealisatie 2009

De doelstellingen voor 2009 en 2010 zijn anders geformuleerd dan voor 2008 en gelden voor het totale klantenbestand van de ISD. Er zijn geen verschillende (sub)doelstellingen geformuleerd voor de drie gemeenten, omdat volgens gesprekspartners het klantenbestand van Tynaarlo (exclusief zak- en kleedgeldklanten) niet dusdanig zou afwijken van het totale bestand dat de streefcijfers voor het totale ISD-bestand niet een evenredig effect zouden hebben voor Tynaarlo (zie 2.2.2).

Verantwoording op doelrealisatie door de ISD vindt plaats op basis van het totale ISD-bestand. In de bestuursrapportages laat de ISD wel de ontwikkeling van het klantenaantal per gemeente zien, maar verantwoording van doelstellingen per gemeente is er niet.

De doelstelling ten aanzien van de totale uitstroom naar werk van Werkplein-Baanzicht is in 2009 ruimschoots gerealiseerd met 2.247 uitstromers. Twee doelstellingen bleken te ambitieus: de streefwaarden ten aanzien van uitstroom binnen 1 maand en na 1 jaar zijn niet gehaald. Als verklaring hiervoor geeft de ISD dat de uitstroom tussen 1 en 3 maanden en tussen 3 en 12 maanden hoger lag dan de ambitie, waardoor er minder klanten konden uitstromen na één jaar.

Doelrealisatie 2010

De ambitie uitgedrukt in het aantal uitstromers naar werk is voor de eerste helft van 2010 iets voorzichtiger dan in 2009. Uit de realisatiecijfers over het eerste halfjaar van 2010 blijkt dat alle doelstellingen gerealiseerd zijn. De doelstelling om 300 participatieklanten te laten doorstromen op de participatieladder is vrijwel gerealiseerd. Als de mate van doelrealisatie als uitgangspunt wordt genomen dan is de effectiviteit in 2009 en 2010 ten opzichte van 2008 toegenomen.

In de begrotingen van de gemeente Tynaarlo zijn wel kengetallen te vinden over de verwachte ontwikkeling van de omvang van het klantenbestand van de gemeente en van de uitstroom naar werk en de realisatie in het voorafgaande jaar. Deze kengetallen kunnen voor de begroting geïnterpreteerd worden als beleidsdoelen, maar hebben meer het karakter van een prognose ten behoeve van de begroting. Er wordt geen koppeling gelegd tussen de inzet van middelen en de te bereiken doelen.

4.4.2 Inzet budget re-integratie

Het budget voor het re-integratiebeleid bestaat in principe uit het 'Werkdeel', vermeerderd of verminderd met het overschot of tekort van het voorgaande jaar. In de onderstaande tabel is de ontwikkeling hiervan weergegeven. In 2009 en 2010 is het W-deel opgegaan in het participatiebudget, waaronder ook de middelen voor volwasseneneducatie zijn ondergebracht.

De uitgaven aan re-integratie vertonen vanaf 2006 een stijgende lijn. Dit komt enerzijds doordat meer trajecten zijn uitgevoerd en anderzijds doordat een groter deel van de uitvoeringskosten ten laste van het W-deel zijn gebracht. Reden hiervoor is de verlaging van de meeneemregeling van 60 naar 25 procent, waardoor de ISD veel had moeten terugbetalen aan het Rijk.

Tabel 4.2
Ontwikkeling budget re-integratiebeleid gemeente Tynaarlo, 2004 – 2010.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*
Toegekend budget	952	956	864	848	709	1.064	1,111
Overschot voorgaand jaar	165	601	384	648	636	258	71
Ontvangsten	40	21	0	0	0	0	0
Beschikbaar	1.157	1.578	1.248	1.496	1.345	1.322	1.182
Uitgaven	555	747	572	831	1.087	1.251	n.b.
Overschot	601**	831	676	665	258	71	n.b.

* onderdeel van het participatiebudget (waarvan deel geormerkt is voor volwasseneneducatie)

** afwijkend totaal als gevolg van afronding

NB: bedragen x € 1.000.

Bron: Kernkaart Wwb, Ministerie van SZW.

In de onderstaande tabel 4.3 is weergegeven hoeveel in de periode 1 januari 2008 tot en met 30 juni 2009 aan re-integratietrajecten is uitgegeven om klanten naar een hoger niveau te laten doorstromen of op het bereikte niveau te houden. De grootste uitgaven zijn er ten behoeve van de cliënten op de tredes 3 en 5. Er is € 266.000 uitgegeven om 68 klanten op trede 3 te krijgen dan wel te houden. Relatief veel middelen (€ 1,1 miljoen) zijn ingezet om 48 klanten op niveau 5 (betaald werk met ondersteuning) te krijgen of te houden. Als verklaring hiervoor geeft de ISD dat voor deze groep klanten vooral trajecten worden ingezet met loonkostencomponent, zoals loonkostensubsidie.

Over de periode 1 januari 2009 – 1 juni 2010 (17 maanden) is in totaal €300.000 minder uitgegeven ten opzichte van de periode 1 januari 2008 – 30 juni 2009. Voor de niveau 5 en 3-doelgroepen zijn goedkopere trajecten ingekocht. Aan de onderkant zijn nu middelen ingezet voor klanten op de tredes 1 en 2, met als achterliggende gedachte 'iedereen doet mee', ook als er geen perspectief is op uitstroom naar werk (tabel 4.4).

Als de gegevens over de ingezette trajecten en middelen voor cliënten uit Tynaarlo worden vergeleken met de gegevens voor Aa en Hunze en Assen, worden verschillen zichtbaar. In Tynaarlo is bijvoorbeeld het aandeel trajecten voor cliënten op trede 3 hoger dan in de andere twee gemeenten, maar is het aandeel in het bestede budget lager. Een minder opvallend verschil is dat relatief veel middelen worden ingezet ten behoeve van trajecten voor cliënten uit Tynaarlo op trede 5.

Tabel 4.3

Aantal trajecten en ingezette middelen voor klanten uit Tynaarlo per trede op participatieladder, periode 1 januari 2008 – 30 juni 2009.

	aantal	kosten x €1.000	gem. kosten x €1.000
trede 6 - betaald werk	69	230	3,3
trede 5 - betaald werk met ondersteuning	48	1074	22,4
trede 4 - onbetaald werk	24	102	4,3
trede 3 - deelname georganiseerde activiteiten	68	266	3,9
trede 2- sociale contacten buiten deur	0	-	-
trede 1 - geïsoleerd	0	-	-

Bron: rapport participatieladder 2009, ISD.

Tabel 4.4

Aantal trajecten en ingezette middelen voor klanten uit Tynaarlo per trede op participatieladder, periode 1 januari 2009 – 1 juni 2010.

	aantal	kosten x €1.000	gem. kosten x €1.000
trede 6 - betaald werk	26	101	3,9
trede 5 - betaald werk met ondersteuning	51	780	15,3
trede 4 - onbetaald werk	9	61	6,8
trede 3 - deelname georganiseerde activiteiten	129	311	2,4
trede 2- sociale contacten buiten deur	7	44	6,3
trede 1 - geïsoleerd	5	39	7,8

Bron: rapport participatieladder 2010, ISD.

4.5 Ontwikkelingen in regionaal perspectief

4.5.1 Werkgelegenheid, werkloosheid, Wwb-uitkeringen

Om de resultaten van het re-integratiebeleid van de gemeente Tynaarlo in perspectief te kunnen plaatsen, wordt in deze paragraaf een vergelijking gemaakt met de ontwikkeling van de werkgelegenheid en het klantenbestand in de twee andere ISD-gemeenten Aa en Hunze en Assen en een drietal referentiegemeenten in de regio, namelijk Borger-Odoorn, Midden-Drenthe en Westerveld. De cijfermatige onderbouwing is opgenomen in de bijlagen.

Als het aantal banen in de regio toeneemt, vergroot dat de kansen op re-integratie voor niet-werkenden. Omgekeerd bemoeilijkt een stagnerende of afnemende werkgelegenheid toetreding tot de arbeidsmarkt. De ontwikkeling van de

werkgelegenheid in Tynaarlo is sinds 2005 gunstig geweest. Het aantal banen is relatief sterk gegroeid (12 procent) in vergelijking met de referentiegemeenten en het landelijk gemiddelde (6 procent).

Voor de instroom in de Wwb is verder de werkloosheidssituatie van belang. Een deel van de instroom in de bijstand komt immers vanuit de WW. De gemeente Tynaarlo scoort beter dan gemiddeld als het gaat om de ontwikkeling van de werkloosheid. In 2009 en vooral 2010 is in alle gemeenten het effect van de economische crisis zichtbaar, maar deze blijft in Tynaarlo beperkt. Een belangrijke reden is dat de zorgsector in Tynaarlo sterk vertegenwoordigd is (Lentis, GGZ-Drenthe). Deze sector is weinig conjunctuurgevoelig.

Het aantal Wwb-cliënten (jonger dan 65 jaar) in Tynaarlo is tussen 2004 en begin 2010 ongeveer op hetzelfde niveau gebleven (220 per 1 januari 2004 en 230 op 1 januari 2010). Echter, in de loop van 2010 is het aantal cliënten met 30 toegenomen tot 260 (peildatum: 1 september 2010). Dit patroon is ook in de referentiegemeenten zichtbaar. Het aandeel Wwb-ers als percentage van de totale bevolkingsgroep 20-65 jaar is in Tynaarlo met 1,4 procent (peildatum: 1 september 2010) aanzienlijk lager dan in de referentiegemeenten.

4.5.2 Re-integratietrajecten

Het aantal re-integratietrajecten in Tynaarlo is tussen 2005 en 2008 redelijk stabiel geweest (schommelend rond de 120 per halfjaar). In de 1^e helft van 2009 is er sprake van aanzienlijk toename tot 160. Ook in Aa en Hunze en (met name) Assen is het aantal trajecten vanaf de zomer van 2008 aanzienlijk toegenomen. ISD-breed zijn er meer trajecten uitgevoerd. In de overige referentiegemeenten is deze toename niet zichtbaar, afgezien van Westerveld. De inzet van gesubsidieerde arbeid (waaronder loonkostensubsidies) is redelijk stabiel in Tynaarlo. Het percentage varieert van 13 tot 23 procent en ligt daarmee hoger dan in Assen en Aa en Hunze. Ook in de overige referentiegemeenten ligt het percentage lager.

4.5.3 In- en uitstroom Wwb

De in- en uitstroom in het bestand vertelt iets over de mate waarin het bestand in beweging is. Het gaat hierbij niet alleen om uitstroom naar werk, maar om de totale uitstroom. De gemeente Tynaarlo komt wat betreft dynamiek overeen met de referentiegemeenten, hoewel Westerveld qua uitstroom wat achterblijft.

In Tynaarlo bedraagt het percentage uitstroom naar werk 40 tot 50 procent van de totale uitstroom. Tynaarlo scoort in dit opzicht iets minder dan Aa en Hunze en wat beter dan Assen. De uitstroom naar werk in 2009 is niet bekend.

4.6 Resumé

4.6.1 Doeltreffendheid

De gemeente Tynaarlo kent door het grote aandeel zak- en kleedgeldklanten een atypisch bestand. Als deze buiten beschouwing worden gelaten dan kent Tynaarlo een redelijk stabiel bestand van ongeveer 250 beïnvloedbare klanten, die uiteenvallen in werklanten, participatieklanten, zorgklanten en jongeren (tot 27 jaar). Voor het merendeel van deze groep geldt dat uitstroom naar regulier werk niet haalbaar is. Het aantal uitgevoerde trajecten voor cliënten uit Tynaarlo is redelijk stabiel en toegenomen vanaf 2009.

De effectiviteit van het beleid, gedefinieerd als de mate waarin gestelde doelen zijn gerealiseerd, is toegenomen vanaf 2008. De ISD slaagt er in 2009 en met name de eerste helft van 2010 beter in om de gestelde ambities ten aanzien van

uitstroom en doorstroom te realiseren. De oorspronkelijke doelen uit 2008 zijn losgelaten en vervangen zijn eenvoudiger te realiseren en beter te monitoren doelstellingen.

De vraag of de doeltreffendheid in het bereiken van de 'oude' doelstellingen uit 2008 is toegenomen in 2009 en 2010, valt niet na te gaan.

Voor 2010 geldt dat vrijwel alle doelstellingen ten aanzien van uitstroom naar werk, inzet van trajecten en doorstroom op de ladder zijn gerealiseerd. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het gaat om realisatiecijfers op het niveau van het totale klantenbestand van de ISD. Vooralsnog werkt de ISD niet met streefcijfers op gemeenteniveau, hoewel wel op gemeenteniveau wordt gerapporteerd.

Onderzoeksvraag 6: Wat zijn de concrete resultaten van het gemeentelijk re-integratiebeleid in het licht van de beleidsdoelen? (doeltreffendheid)?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
De uitvoering van het re-integratiebeleid is doeltreffend	• Geleverde beleidsprestaties	+
	• Mate waarin prestaties hebben geleid tot realisatie beoogde resultaten	+/-

Toelichting:

De beleidsdoelen uit 2007 en 2008 zijn deels gehaald. De ISD geeft daarvoor als verklaring dat de doelen te ambitieus waren geformuleerd. Er is echter geen extra inzet van middelen geweest om de prestaties alsnog te halen en doeltreffend te zijn. Vanaf 2009 zijn de doelen zo geformuleerd dat ze eenvoudiger te realiseren zijn. De doeltreffendheid (het bereiken van gestelde doelen) is vanaf dat moment dan ook veel hoger. Overigens zijn doelen niet geformuleerd op gemeentelijk niveau, zodat de doelbereiking op het niveau van Tynaarlo niet is te bepalen.

Uit de vergelijking met benchmark gemeenten blijkt dat de positie van Tynaarlo gunstig is. Er is sprake van een relatief klein cliëntenbestand, bij een goede werkgelegenheidsontwikkeling en een lage werkloosheid. Zo bezien is de toenemende inzet op cliënten op de onderste tredes van de participatieladder, omdat er weinig eenvoudig te bemiddelen cliënten zijn, een logische keuze. Resultaten zijn echter niet bekend.

4.6.2 Doelmatigheid

De uitgaven aan re-integratie nemen van 2006 tot 2009 geleidelijk toe. In 2009 zijn meer trajecten uitgevoerd en is een groter deel van de uitvoeringskosten ten laste van het W-deel gebracht. In 2009 bedragen de kosten voor re-integratie €1.251.000 bij een toegekend budget van €1.064.000. Hiermee is voorkomen dat een groot deel van het budget terugvloeiende naar het Rijk.

Een groot deel van de uitgaven van Tynaarlo aan re-integratie wordt ingezet voor klanten die werken met een loonkostensubsidie (trede 5). In de periode 2009-2010 is een besparing gerealiseerd van ongeveer €300.000 ten opzichte van de periode 2008-2009 door inkoop van goedkopere trajecten voor deze doelgroep. Tegelijkertijd is meer uitgegeven aan klanten aan de onderkant van de ladder met als achterliggende gedachte 'iedereen doet mee', ook als er geen perspectief is op uitstroom naar werk.

Als de uitgaven aan re-integratie gerelateerd worden aan de uitstroom naar werk, dan blijkt dat de gemeente Tynaarlo goed scoort in vergelijking tot de referentiegemeenten (zie bijlagen). Over dit laatste ontbreken echter recente cijfers.

Onderzoeksvraag 7: Wat zijn de totale kosten en baten van het gemeentelijk re-integratiebeleid (direct en indirect)?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
Uitvoering re-integratiebeleid is doelmatig	• Ontwikkeling kosten en baten Werkdeel	+
	• Ontwikkeling kosten en baten Inkomensdeel	+
	• Verhouding kosten en baten (Werk- en Inkomensdeel) vergeleken met landelijke cijfers	+

Onderzoeksvraag 8: Hoe is de efficiency van het gevoerde beleid te kwalificeren? Wat is de verhouding tussen kosten en baten van het beleid (doelmatigheid)?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
Uitvoering re-integratiebeleid is doelmatig	• Mate waarin de aanpak voldoende rendement biedt in verhouding tot de kosten	+/-
	• Omvang van gerealiseerde uitstroom i.r.t. totale kosten re-integratiebeleid	+
	• Verhouding kosten-resultaten vergeleken met referentiegemeenten	+/-

Toelichting:

Vergeleken met landelijke cijfers en cijfers van gemeenten van vergelijkbare grootte is de ontwikkeling van de kosten en baten van Werkdeel en Inkomensdeel positief. Ook wanneer uitsluitend naar Tynaarlo wordt gekeken is het beeld positief, wanneer althans de uitgaven voor cliënten met zak- en kleedgeld buiten beschouwing worden gelaten.

De gerealiseerde uitstroom in relatie tot de kosten is eveneens positief, met de kanttekening dat recente cijfers over de uitstroom naar werk ontbreken. Niet goed te bepalen is hoe groot het rendement voor Tynaarlo is en ook niet hoe dat er uit ziet vergeleken met referentiegemeenten, omdat niet alle prestaties voldoende worden gemonitord. Met andere woorden, als de effectiviteit niet kan worden bepaald, geldt dat ook voor de efficiency.

5

Hoofdstuk

Kaderstelling, informatievoorziening en controle

5. Kaderstelling, informatievoorziening en controle

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt de kaderstelling door de raad aan bod. Daarnaast wordt ingegaan op de informatievoorziening en controle door de raad.

5.2 Kaderstelling

De gemeenteraad van Tynaarlo was bij het vormgeven van het Wwb-beleid in 2004 nadrukkelijk aanwezig in een kaderstellende rol. Samen met de raden van Assen en Aa en Hunze heeft zij input geleverd voor het beleidskader uit 2004. In het beleidskader zijn 19 beleidsuitgangspunten uitgewerkt en zijn de doelgroepen voor het re-integratiebeleid benoemd. Daarnaast zijn kaders ten aanzien van intensieve ketensamenwerking en inzet van gesubsidieerde arbeid uitgewerkt. Op basis van de geformuleerde beleidsuitgangspunten zijn de verordeningen vastgesteld.

De gestelde uitgangspunten of kaders zijn tot 2010 leidend geweest voor de uitvoering en in de periode 2004 tot 2010 vrijwel ongewijzigd gebleven. De raad van Tynaarlo is in deze periode meer betrokken geweest bij de beleidsontwikkeling van minimabeleid. Ten aanzien van het re-integratiebeleid heeft zij een wat afwachtende houding ingenomen en het college gevolgd. Beleidsmatig heeft er wel een aantal een verandering plaatsgevonden, zoals invoering van de WIJ en participatieladder. Deze ontwikkelingen zijn in de raad besproken. Met de perspectievennota 2010 heeft de raad de kaders vastgesteld voor de komende jaren. Daarbij wordt sterk ingezet op participatie.

5.3 Informatievoorziening

De gemeenteraad heeft naast de kaderstellende een controlerende taak. Om deze naar behoren te kunnen uitvoeren, heeft zij adequate informatie nodig over de beleidsontwikkeling en -uitvoering. De informatievoorziening vanuit de ISD aan de raad bestaat uit drie kwartaalrapportages, het jaarverslag en een viertal nieuwsbrieven per jaar. Hieronder wordt kort beschreven welke informatie de ISD aanlevert over de uitvoering van het beleid.

Kwartaalrapportages

In de kwartaalrapportages wordt vanaf 2006 per gemeente een overzicht gegeven van de uitgaven en de ontwikkeling van het klantenbestand (totaal, in- en uitstroom). Hierbij wordt ook ingegaan op de redenen voor in- en uitstroom. Er zijn geen cijfers opgenomen over de resultaten van de trajecten voor klanten voor wie uitstroom naar werk op korte termijn niet haalbaar is.

Jaarverslagen

In het jaarverslag van 2008 worden de resultaten gekoppeld aan de doelstellingen. Dit was een verbetering ten opzichte van de voorgaande jaarverslagen, waarin deze koppeling ontbrak. De resultaten worden op het niveau van de gehele ISD en op het niveau van de deelnemende gemeenten gerapporteerd. Voor de gemeenten en dus ook Tynaarlo worden de resultaten afgezet tegen een percentage van de doelen die voor de ISD als geheel gelden. Dat percentage is voor de deelnemende gemeenten bepaald door de omvang van het klantenbestand uit een gemeente te relateren aan het totale klantenbestand van de ISD.

Vanaf 2009 werkt de ISD met een A3-jaarplan voor Werkplein-Baanzicht, waarin doelstellingen en streefcijfers zijn opgenomen voor verschillende resultaatgebieden, waaronder re-integratie. In het A3 jaarverslag 2009 is (nog) geen expliciete koppeling tussen resultaten en doelstellingen gelegd. In de eerste halfjaarrapportage van 2010 zijn wel realisatiecijfers opgenomen, maar deze zijn niet gespecificeerd naar gemeente.

Nieuwsbrief Ra(a)dar

Vier keer per jaar verschijnt de Ra(a)dar. Met de nieuwsbrief informeert de ISD de raadsleden over nieuwe ontwikkelingen in de uitvoering van het re-integratie- en minimabeleid, zoals de uitwerking van het Meedoen-beleid. Uit de gesprekken blijkt dat de raadsleden over het algemeen tevreden zijn over de kwantiteit en kwaliteit van de informatie die zij ontvangen. Zij vindt dat het college en de ISD transparant zijn over het gevoerde beleid en de daarmee gepaard gaande kosten. Naast de schriftelijke informatie krijgen de raadsleden tijdens informatiebijeenkomsten de gelegenheid om vragen te stellen over de beleidsnota's en uitvoering. Naar het idee van de raadsleden biedt de informatie die hen wordt aangereikt voldoende handvatten om op hoofdlijnen te sturen.

5.4 Controle

De raad maakt voor de uitoefening van haar controlerende taak gebruik van de informatie die zij krijgt aangereikt vanuit de ISD en het college. Uit de gesprekken blijkt dat de sturing op re-integratiebeleid vanuit de raad van Tynaarlo beperkt is geweest in de jaren na 2005, maar niet afwijkend ten opzichte van de raden van Assen en Aa en Hunze. Voor haar controlerende taak maakt de raad gebruik van kengetallen over de ontwikkeling van het klantbestand in Tynaarlo, de in- en uitstroom en de ontwikkeling van budgetten. De raad heeft beperkt inzicht in de doelmatigheid van het beleid (dat wil zeggen rendement van trajecten). De raad is er overigens middels een brief vanuit het college (2010) over geïnformeerd dat de uitvoeringskosten door de ISD lager zijn dan wanneer de gemeente de uitvoering in eigen hand zou hebben.

Tot nu toe ziet de raad geen aanleiding om over de wijze van verantwoording in gesprek te gaan, omdat ze tevreden is over de informatievoorziening. Wat ook meespeelt is dat de problematiek in Tynaarlo redelijk stabiel is en niet bijzonder omvangrijk in vergelijking tot andere gemeenten. In het betrekkelijk kleine Wwb-klantenbestand is het aandeel klanten met kansen op uitstroom naar werk beperkt.

Het re-integratiebeleid komt elk jaar in de raad aan bod bij de behandeling van het jaarverslag. De beleidsplannen re-integratie worden ter kennisname op de agenda gezet. De uitwerking van nieuwe wetgeving en nieuw beleid, zoals de Wet Wij en het Meedoen-beleid, worden in de raad besproken. In het voortraject van beleidsontwikkeling op het gebied van re-integratie is de raad verder niet betrokken. Wel is zij nadrukkelijk betrokken geweest bij de kaderstelling van het beleid (in 2005).

Door de invoering van de ISD is de uitvoering van het re-integratiebeleid fysiek meer op afstand komen te staan. Dat heeft er volgens de raadsleden die deelnamen aan het groepsgesprek niet toe geleid dat zij minder betrokken zijn bij de kaderstelling van het beleid en controle.

5.5 Resumé

5.5.1 Bepaling beleid

De gemeenteraad van Tynaarlo is vooral in 2004 nadrukkelijk betrokken geweest bij de bepaling van het re-integratiebeleid. In het beleidskader 'Werk, Inkomen en Inkomensondersteuning' zijn 19 beleidsuitgangspunten uitgewerkt en zijn de doelgroepen voor het re-integratiebeleid benoemd. De ambities voor de verschillende doelgroepen sluiten aan bij de problematiek.

Daarnaast zijn kaders ten aanzien van intensieve ketensamenwerking en inzet van gesubsidieerde arbeid uitgewerkt.

Onderzoeksvraag 3: In welke mate is de gemeenteraad vanuit dualistisch oogpunt betrokken bij de bepaling van het werkgelegenheids- en re-integratiebeleid?		
Normen	toetsingscriteria	beoordeling
De gemeenteraad stelt kaders voor het werkgelegenheids- en re-integratiebeleid. De kaders die de gemeenteraad stelt zijn realistisch	• Zijn kaders gebaseerd op inzicht in de uitgangssituatie van de doelgroep, de beoogde doeltreffendheid van het instrumentarium en de daarvoor benodigde middelen	+
	• Mate waarin ambities voor specifieke groepen in overeenstemming zijn met de uitgangssituatie/zwaarte van de problematiek	+
	• Mate waarin beschikbaar gestelde middelen in balans zijn met de beoogde resultaten	+
De kaders die de gemeenteraad stelt, bieden aanknopingspunten voor heldere en meetbare doelen	• Zijn er specifieke doelen benoemd voor specifieke deelpopulaties/groepen	+/-
	• Zijn de beoogde effecten gekwantificeerd	+/-

Toelichting:

De kaders die door de gemeenteraad zijn vastgesteld zijn gebaseerd op een analyse uit 2004/2005, waarbij de uitgangssituatie en de middelen om de beoogde doelen te bereiken zijn vastgelegd. De gemeenteraad heeft in beperkte mate duidelijk gemaakt welke doelgroepen kunnen of moeten worden benoemd en welke effecten bereikt zouden moeten worden.

5.5.2 Informatievoorziening en controle

De informatievoorziening van het college en de ISD aan de gemeenteraad loopt via kwartaalrapportages, jaarverslagen en nieuwsbrieven. De nieuwsbrieven verschijnen ongeveer vier keer per jaar. De raad ontvangt regelmatig informatie over de uitvoering en de resultaten van het re-integratiebeleid. De inhoud van de informatie wordt door de raad als voldoende ervaren om haar controlerende taak te kunnen uitoefenen. De raad zegt te sturen op de ontwikkeling van het klantenbestand van Tynaarlo en op de uitgaven in relatie tot het budget.

Onderzoeksvraag 9: Hoe verloopt de informatievoorziening van het college en de ISD aan de raad over de uitvoering van het beleid in de praktijk?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
De raad ontvangt tijdig, relevante, volledige en juiste informatie	<ul style="list-style-type: none"> Welke informatie wordt hoe, wanneer en met welke frequentie aan de raad beschikbaar gesteld 	+
	<ul style="list-style-type: none"> Aard en kwaliteit van de verstrekte informatie over de resultaten van re-integratietrajecten 	+

Onderzoeksvraag 10: Hoe is de informatievoorziening te kwalificeren (in termen van tijdigheid, relevantie, volledigheid en juistheid)?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
De raad ontvangt tijdig, relevante, volledige en juiste informatie	<ul style="list-style-type: none"> Welke informatie wordt op hoe, wanneer en met welke frequentie aan de raad beschikbaar gesteld 	+
	<ul style="list-style-type: none"> Aard en kwaliteit van de verstrekte informatie over de resultaten van re-integratietrajecten 	+

Onderzoeksvraag 11: Op welke wijze geeft de gemeenteraad invulling aan zijn controlerende taken voor wat betreft het re-integratiebeleid?		
Normen	Toetsingscriteria	beoordeling
De gemeenteraad controleert de realisatie van het re-integratiebeleid aan de hand van de vastgestelde doelen	<ul style="list-style-type: none"> Wijze van behandeling van rapportages 	+
De rapportage en terugkoppeling aan de gemeenteraad bevat voldoende handvatten om beleid en resultaten te beoordelen	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin op basis van deze informatie is vast te stellen of de re-integratietrajecten daadwerkelijk tot de beoogde resultaten leiden 	+
	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin de raad op basis van de verkregen informatie inzicht krijgt in de resultaten en verbetermogelijkheden 	+/-
	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin de raad op basis van de verkregen informatie onderbouwde keuzen kan maken ten aanzien van nieuwe of bijgestelde doelen en prioriteiten in de volgende periode 	+/-

Toelichting:

De geleverde informatie aan de gemeenteraad voldoet aan de vereisten om op hoofdlijnen te kunnen controleren en om beleid bij te kunnen stellen. Daar past de kanttekening bij dat de raad het budget leidend laat zijn. Dat beperkt vanzelfsprekend de speelruimte om eventueel beleidsintensivering door te voeren als inhoudelijke resultaten achter blijven bij ambities.

Zicht op succes • Kaderstelling, informatievoorziening en controle

6

Hoofdstuk

Conclusies en aanbevelingen

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1 Samenvatting en conclusies

De hoofdvraag van de Rekenkamercommissie Tynaarlo is hoe het re-integratiebeleid in de gemeente Tynaarlo tot stand is gekomen vanuit dualistisch oogpunt en of de uitvoering voldoende doelmatig en doeltreffend is.

Betrokkenheid raad

Duidelijk is dat bij de invoering van de Wwb de gemeenteraad nadrukkelijk is betrokken bij het vormgeven van het re-integratiebeleid. Het ging hierbij echter om algemene uitgangspunten en kaders. In dat stadium (2004, 2005) zijn geen concrete doelen voor duidelijk omschreven doelgroepen door de raad geformuleerd of aan de raad voorgelegd. Dit brengt met zich mee dat betrokkenheid van de raad bij het halen of niet halen van doelstellingen geringer is.

Concrete doelen zijn gaandeweg (bijvoorbeeld in 2006) door de ISD geformuleerd en aangepast, waarbij een soort trial-and-error methode is toegepast. Als doelen niet haalbaar bleken met de beschikbaar gestelde middelen, zijn de doelen aangepast en is minder gekeken of met andere instrumenten de doelen wel zouden kunnen worden gehaald. Een voldoende onderbouwing voor de te bereiken doelen ontbrak, evenals een analyse die zicht geeft op de redenen voor het niet halen van de doelen.

De betrokkenheid van de raad bij de geformuleerde doelen was niet zo groot dat toen is aangedrongen op intensivering of dat vraagtekens zijn geplaatst bij de analyse van de uitgangssituatie. De raad stelde zich, kortom, volgend op.

Van belang is dat de raad primair als uitgangspunt hanteert dat beleid binnen het budget voor het Werkdeel moet worden uitgevoerd. De afweging tussen te bereiken doelen en de daarmee gepaard gaande kosten is naar de achtergrond geschoven. In de situatie tot 2010/2011 leverde dat geen grote problemen op, gezien de beperkte problematiek in Tynaarlo en de omvang van het door het rijk bekostigde Werkdeel. In de komende jaren zal deze afweging naar verwachting wel gemaakt moeten worden, terwijl het inzicht in wat is bereikt en kan worden bereikt tegen welke kosten beperkt is.

Beleidsdoelen

Bij de invoering van de Wwb was een leidend principe dat (uitstroom naar) werk prioriteit had. In de loop der tijd is duidelijk geworden dat die prioriteit voor een grote groep cliënten geen waarde heeft, omdat uitstroom naar werk als niet realistisch kan worden beschouwd. De invoering van de participatieladder past in dit bijgestelde beeld. Hiermee kan niet alleen de uitstroom naar werk als beoogd resultaat worden benoemd, maar ook de verbetering van de positie op de ladder. Deze accentverschuiving is landelijk ingezet en door de ISD gecommuniceerd, waarbij de raad voldoende kennis heeft kunnen nemen van de nieuwe koers. Hoe de ladder als beleidsinstrument kan worden gebruikt is door de raad nog niet ver uitgewerkt.

Een voornemen vanaf de invoering van de Wwb is de snellere doorstroom dan wel uitstroom uit de Wwb. Dit voornemen is maar ten dele in streefcijfers omgezet. Ook is niet breed bediscussieerd hoe dit doel bereikt zou kunnen worden en de vraag is niet expliciet aan de orde gesteld wat de consequenties kunnen zijn van zo'n snellere doorstroming, bijvoorbeeld voor de duurzaamheid van de uitstroom.

Samenwerking in ISD

Het samenwerken in een ISD betekent dat er bij eenheid van beleid van de deelnemende gemeente efficiencyvoordelen zijn te behalen. Dit is naar alle waarschijnlijkheid ook bereikt. Het wordt dan echter moeilijker om 'lokaal maatwerk' te leveren. Voor Tynaarlo betekent de samenwerking dat er specifieke prestatiedoelen op gemeentelijk niveau ontbreken. De doelen zijn nu voor het gehele klantenbestand bepaald. Er zijn echter verschillen tussen de klantenbestanden van de deelnemende gemeenten. Om beoogde doelen te bereiken zou daarom voor de gemeenten een verschillende mix van instrumenten ingezet moeten worden. Of dit gebeurd is, is vanuit de rapportages niet na te gaan.

Dat geldt ook voor de toerekening van kosten. Het is mogelijk dat deelnemende gemeenten een groter budget ter beschikking stellen dan er aan diensten ten behoeve van de gemeentelijke klanten wordt besteed.

Monitoring

Voor de bepaling van de doeltreffendheid is het van belang dat doelen SMART geformuleerd zijn. In de beginperiode was dit in beperkte mate het geval. De aanpassing van de werkwijze, van grootschalige inkoop van trajecten naar het leveren van maatwerk, is tot stand gekomen door kwalitatieve informatie of door een inschatting van de effectiviteit door de ISD, zonder dat daar heldere monitoring onder zat. De aangepaste werkwijze (maatwerk) heeft kennelijk wel betere resultaten opgeleverd. Maar ook organisatieveranderingen (integratie met het UWV\Werkbedrijf en het uit elkaar halen van re-integratie en verstrekking uitkeringen) kunnen een bijdrage aan de betere resultaten hebben geleverd. Wat de bijdrage is van de veranderde werkwijze en wat van de organisatieveranderingen is niet door de ISD nagegaan.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Dit alles betekent dat de met de beschikbare informatie niet te bepalen is of de uitvoering van het re-integratiebeleid in de gemeente Tynaarlo *voldoende* doelmatig en doeltreffend is. Voor de doeltreffendheid geldt dat, vergeleken met referentiegemeenten, de resultaten voor Tynaarlo, voor zover te bepalen, redelijk tot goed zijn. Maar niet vast te stellen is of de doelen, voor zover geformuleerd, voldoende ambitieus zijn, gezien de uitgangssituatie en het klantenbestand. Met andere woorden: wordt er uitgehaald wat er in zit.

Een zelfde type conclusie moet getrokken worden over de doelmatigheid van het re-integratiebeleid. Bij het ontbreken van voldoende inzicht in de doeltreffendheid kan de doelmatigheid niet bepaald worden. Bovendien kan niet worden bepaald welke inzet van middelen (instrumenten en kosten) verantwoordelijk is voor het bereikte resultaat. Ook is onvoldoende helder of het door de gemeente beschikbaar gestelde budget ten goede komt aan de klanten uit de gemeente.

Wel is de uitvoering door de ISD efficiënter dan wanneer die door de gemeente Tynaarlo zelf zou worden gedaan.

Vaststelling doelen door gemeenteraad

Een volgende conclusie is dat de gemeenteraad in onvoldoende mate harde (meetbare) doelen stelt voor verschillende doelgroepen. Daarbij hoort de constatering dat de beleidsdoelen die op voorstel van de ISD door de raad zijn vastgesteld, uitgaan van een klantenbestand van de ISD dat voor de deelnemende gemeenten een zelfde opbouw en samenstelling heeft.

Controle door gemeenteraad

De informatie op basis waarvan de raad controleert en (eventueel) beleid bijstuurt is sterk financieel gericht. Het gevaar is daarmee aanwezig dat de doelstelling om binnen het door het rijk beschikbaar gestelde budget te blijven veel zwaarder weegt dan om de afgesproken inhoudelijke doelen te halen.

6.2 Aanbevelingen

Stel als raad beleidsprestaties voor de gemeente Tynaarlo vast die geschikt zijn om te monitoren en voldoen aan de algemeen gestelde beleidsdoelen. Vraag hierbij om een analyse van de uitgangssituatie en om informatie over kosten van alternatieven. Hierbij is vooral van belang de inzet van middelen en de doelen per trede op de re-integratieladder.

Gebruik als ISD het cliëntvolgsysteem nadrukkelijk als plaats waar managementinformatie (prestatiecijfers) kan worden gegenereerd. Hierbij kan ook gedacht worden aan informatie over de effectiviteit van ingezette instrumenten. Veel aandacht is nodig voor het juist en eenduidig bijhouden van de informatie over de trede op de participatieladder.

Om de aansluiting tussen ISD en re-integratiepartners (nu Alescon en DAAT) optimaal te laten zijn is permanente aandacht voor deskundigheid in 'eigen huis' nodig. Technisch gezien is het gelijk laten lopen van de participatieladder (ISD) en het loonwaardesysteem van re-integratiepartners (Alescon) een mogelijkheid om de aansluiting en monitoring verder te verbeteren.

Begrippenlijst

Begrippenlijst

Abw	Algemene bijstandswet
Alescon	WSW-bedrijf in Assen
ANW	Algemene nabestaandenwet. Vanaf 1 januari 2002 valt de reïntegratie van mensen met een Anw-uitkering onder de (financiële) verantwoordelijkheid van de gemeenten
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
B&W	College van Burgemeester en Wethouders
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CTC	Competentie Test Centrum (onderdeel van Baanzicht)
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen.
DAAT-Drenthe	Dagbesteding, Arbeidsrehabilitatie, Arbeid en Training, onderdeel van GGZ-Drenthe
ESF	Europees Subsidiefonds
I-deel	Inkomensdeel
I/D-banen	In- en Doorstroombanen. Vormen van gesubsidieerde arbeid
IOAW	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISD AAT	Intergemeentelijke Sociale Dienst Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo
Loonkostensubsidie	Tegemoetkoming voor een werkgever in de loonkosten als deze iemand die moeilijk plaatsbaar is en tot de doelgroep behoort, voor een bepaalde tijd in dienst neemt. De subsidie bedraagt maximaal 50 procent van het wettelijk minimumloon.
Marap	Managementrapportage
MDI	Multidisciplinaire intake
Nuggers	Niet- uitkeringsgerechtigden
RIB's	Re-integratiebedrijven
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

W-deel	Werkdeel
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
Work First	Work First is de verzamelnaam voor projecten, waarbij mensen die een Wwb-uitkering (geen WW- of UWV-uitkering) aanvragen bij de gemeente, direct aan het werk worden gezet. Direct wil zeggen zo snel mogelijk na uw aanvraag voor een bijstandsuitkering. Het gaat vaak om laaggeschoold werk.
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand

Normenkader

Onderzoeksvraag 1: Welke beleidsdoelen streeft de gemeente Tynaarlo met het re-integratiebeleid na?	
Normen	toetsingscriteria
Door de gemeenteraad gestelde kaders hebben daadwerkelijk geleid tot het vaststellen van doelen en beschikbaar gestelde middelen	<ul style="list-style-type: none"> Het college heeft op basis van de gestelde kaders daadwerkelijk doelen vastgesteld Wijze waarop doelen zijn uitgewerkt (met name duurzame uitstroom naar regulier werk, uitstroom gesubsidieerd werk of maatschappelijke participatie)

Onderzoeksvraag 2: Zijn deze doelen SMART geformuleerd?	
Normen	toetsingscriteria
De doelen zijn SMART geformuleerd	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin deze doelen voldoen aan de SMART-criteria Mate waarin de doelen binnen de gestelde kaders vallen c.q. zijn af te leiden uit de kaders die de raad stelt

Onderzoeksvraag 3: In welke mate is de gemeenteraad vanuit dualistisch oogpunt betrokken bij de bepaling van het werkgelegenheid- en re-integratiebeleid?	
Normen	toetsingscriteria
De gemeenteraad stelt kaders voor het werkgelegenheid- en re-integratiebeleid. De kaders die de gemeenteraad stelt zijn realistisch	<ul style="list-style-type: none"> Zijn kaders gebaseerd op inzicht in de uitgangssituatie van de doelgroep, de beoogde doeltreffendheid van het instrumentarium en de daarvoor benodigde middelen Mate waarin ambities voor specifieke groepen in overeenstemming zijn met de uitgangssituatie/zwaarte van de problematiek Mate waarin beschikbaar gestelde middelen in balans zijn met de beoogde resultaten
De kaders die de gemeenteraad stelt, bieden aanknopingspunten voor heldere en meetbare doelen	<ul style="list-style-type: none"> Zijn er specifieke doelen benoemd voor specifieke deelpopulaties/groepen Zijn de beoogde effecten gekwantificeerd

Onderzoeksvraag 4: Op welke wijze vindt de uitvoering van het beleid in de praktijk plaats?	
Normen	toetsingscriteria
De ISD beschikt over inzicht in de mogelijkheden op de arbeidsmarkt	Op welke wijze oriënteert de ISD zich op de relevante ontwikkelingen op de arbeidsmarkt
De ISD koppelt cliënten aan de meest geschikte trajecten	Wijze waarop de ISD komt tot een diagnose van de mogelijkheden van cliënten om al dan niet toe te kunnen treden tot de arbeidsmarkt: <ul style="list-style-type: none"> Welke methodieken worden toegepast? Hoe vindt de oriëntatie op de (mogelijkheden op de) regionale arbeidsmarkt plaats De wijze waarop cliënten zelf bij de aanpak betrokken worden Deskundigheid/ opleiding medewerkers gemeente Totstandkoming van contracten voor de re-integratietrajecten: <ul style="list-style-type: none"> Transparantie wijze van inkoop Wijze van aanbesteding bij RIB's: meerdere inschrijvingen/onderhands, gehanteerde selectiecriteria, kosten Sluiten inkoopcriteria aan bij gekozen instrumenten, middelen en diagnose cliënten Definiëring te behalen resultaat: gebruik van prestatieafspraken

Onderzoeksvraag 5: Welke partijen spelen een rol bij de uitvoering van het beleid? Welke rollen en verantwoordelijkheden hebben zij?	
Normen	Toetsingscriteria
Relevante partijen spelen een rol bij de uitvoering van het beleid.	<ul style="list-style-type: none"> In hoeverre zijn er relaties tussen re-integratiebeleid en andere beleidsvelden binnen de gemeente, zoals Economische Zaken, Welzijn en Onderwijs Is er een leidraad, 'huishoudelijk reglement' over wijze van samenwerking Welke externe contacten onderhoudt de gemeente met het oog op re-integratie van
Relevante partijen spelen een rol bij de uitvoering van het beleid.	

	werkzoekenden
De samenwerking met andere partijen is optimaal	<p>Samenwerking met RIB's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wijze waarop proces van doorverwijzing verloopt, • Toezicht op nakomen afspraken: kwaliteitscontrole en trajectmonitoring <p>Samenwerking met UWW\Werkbedrijf:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe zijn taken verdeeld • Worden er prestatieafspraken gemaakt • Hoe verloopt vacaturebemiddeling • Hoe vindt overleg en afstemming plaats • Overdracht cliënten • Overleg en afstemming

Onderzoeksvraag 6: Wat zijn de concrete resultaten van het gemeentelijk re-integratiebeleid in het licht van de beleidsdoelen? (doeltreffendheid)?	
Normen	Toetsingscriteria
De uitvoering van het re-integratiebeleid is doeltreffend	<p>Geleverde beleidsprestaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantal en kenmerken van cliënten die zijn geplaatst op arbeidstoeleidingstrajecten • Aantal en kenmerken van cliënten die zijn geplaatst met loonkostensubsidies • Aantal en kenmerken van cliënten die zijn geplaatst op trajecten sociale activering <p>Mate waarin prestaties hebben geleid tot realisering beoogde resultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omvang uitstroom naar werk en mate waarin uitstroom duurzaam karakter heeft • Omvang uitstroom anders dan werk • Plaatsingen op activeringstrajecten • Ontwikkeling bijstandsvolume sinds 2004 (in- en uitstroom, saldo) • Samenstelling bijstandspopulatie (naar afstand tot de arbeidsmarkt) • Bereikte resultaten m.b.t. het 'granieten' bestand (de relatief kansarme restgroep) • Bereikte resultaten t.a.v. Nuggers, Naw-ers

Onderzoeksvraag 7: Wat zijn de totale kosten en baten van het gemeentelijk re-integratiebeleid (direct en indirect)?	
Normen	Toetsingscriteria
Uitvoering re-integratiebeleid is doelmatig	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling kosten en baten Werkdeel • Ontwikkeling kosten en baten Inkomensdeel • Verhouding kosten en baten (Werk- en Inkomensdeel) vergeleken met landelijke cijfers

Onderzoeksvraag 8: Hoe is de efficiency van het gevoerde beleid te kwalificeren? Wat is de verhouding tussen kosten en baten van het beleid (doelmatigheid)?	
Normen	Toetsingscriteria
Uitvoering re-integratiebeleid is doelmatig	<ul style="list-style-type: none"> • Mate waarin de aanpak voldoende rendement biedt in verhouding tot de kosten • Omvang van gerealiseerde uitstroom i.r.t. totale kosten re-integratiebeleid • Verhouding kosten-resultaten vergeleken met referentiegemeenten

Onderzoeksvraag 9: Hoe verloopt de informatievoorziening van het college en de ISD aan de raad over de uitvoering van het beleid in de praktijk?	
Normen	Toetsingscriteria
De raad ontvangt tijdig, relevante, volledige en juiste informatie	<ul style="list-style-type: none"> • Welke informatie wordt hoe, wanneer en met welke frequentie aan de raad beschikbaar gesteld • Aard en kwaliteit van de verstrekte informatie over de resultaten van re-integratietrajecten

Onderzoeksvraag 10: Hoe is de informatievoorziening te kwalificeren (in termen van tijdigheid, relevantie, volledigheid en juistheid)?	
---	--

Normen	Toetsingscriteria
De raad ontvangt tijdig, relevante, volledige en juiste informatie	<ul style="list-style-type: none"> • Welke informatie wordt op hoe, wanneer en met welke frequentie aan de raad beschikbaar gesteld • Aard en kwaliteit van de verstrekte informatie over de resultaten van re-integratietrajecten

Onderzoeksvraag 11: Op welke wijze geeft de gemeenteraad invulling aan zijn controlerende taken voor wat betreft het re-integratiebeleid?	
Normen	Toetsingscriteria
De gemeenteraad controleert de realisatie van het re-integratiebeleid aan de hand van de vastgestelde doelen	<ul style="list-style-type: none"> • Wijze van behandeling van rapportages
De rapportage en terugkoppeling aan de gemeenteraad bevat voldoende handvatten om beleid en resultaten te beoordelen	<ul style="list-style-type: none"> • Mate waarin op basis van deze informatie is vast te stellen of de re-integratietrajecten daadwerkelijk tot de beoogde resultaten leiden • Mate waarin de raad op basis van de verkregen informatie inzicht krijgt in de resultaten en verbetermogelijkheden • Mate waarin de raad op basis van de verkregen informatie onderbouwde keuzen kan maken ten aanzien van nieuwe of bijgestelde doelen en prioriteiten in de volgende periode

Doelrealisatie

Doelrealisatie 2008 Tynaarlo

Doelstelling	Realisatie gemeente Tynaarlo	Toelichting ISD
- 75 procent van de werkklijanten stroomt binnen 9 maanden uit naar regulier werk.	Realisatie: 47 procent	Het doel van 75 procent is niet gehaald. De ISD concludeert dat ondanks de getroffen inspanningen het doel te ambitieus is geweest.
- 40 procent van de trajectklijanten vindt binnen 1 jaar werk.	Realisatie: 17 procent	In totaal hebben 109 klijanten een traject gevolgd. Hiervan hebben 29 een traject gevolgd dat erop gericht was om binnen 1 jaar naar werk te gaan. Uiteindelijk zijn er vijf klijanten naar werk uitgestroomd. De doelstelling is daarmee niet gehaald. De ISD geeft aan dat veel klijanten toch een grotere afstand tot de arbeidsmarkt bleken te hebben dan waarvan bij het opstellen van de begroting is uitgegaan.
- 10 procent van de trajectklijanten vindt binnen 2 jaar via het opheffen van belemmeringen regulier werk.	Realisatie: 10 procent.	In 2008 hebben 39 klijanten deelgenomen aan een traject gericht om binnen twee jaar werk te vinden door belemmeringen weg te werken. Hiervan zijn vier klijanten uitgestroomd naar werk. De doelstelling van 10 procent is gehaald.
- 5 procent van de trajectklijanten vindt binnen 3 jaar via een participatiebaan regulier werk.	Realisatie: 41 procent.	Van de 32 klijanten die deelgenomen hebben aan een traject om via een participatiebaan binnen 3 jaar uit te stromen naar werk zijn er 13 geslaagd. De doelstelling is daarmee ruim gehaald.
- 5 procent van de trajectklijanten vindt binnen 4 jaar via sociale activering regulier werk.	Realisatie: 0 procent.	Deze groep heeft de grootste afstand tot de arbeidsmarkt. De doelstelling om 5 procent via sociale activering binnen 4 jaar naar regulier werk uit te stromen was te ambitieus. Er hebben 9 klijanten deelgenomen, 0 zijn uitgestroomd naar werk.

Doelrealisatie ISD – Werkplein-Baanzicht, 2009.

Doel	Resultaat
- Budgetresultaat: 100 procent.	Realisatie: 90% ¹
- Uitstroom naar werk: 2.122 in totaal.	Realisatie: 2.247.
- Uitstroom naar werk binnen één maand (preventie): 185 totaal.	Realisatie: 82.
- Uitstroom naar werk binnen 1 tot 3 maanden (frictie): 495 totaal.	Realisatie: 668.
- Uitstroom naar werk binnen 3 tot 12 maanden (re-integratie): 712 totaal.	Realisatie: 846.
- Uitstroom naar werk, waarvan na 1 jaar: 350 in totaal.	Realisatie: 256.
- Aantal participatie aan de slag: 300 totaal	Realisatie: geen volledig beeld. Uitstroom vanuit WIA, Wajong, WSW is niet bekend. Vanuit de ISD zijn 114 participatieklanten uitgestroomd.
- Werkzoekenden die deelnemen aan re-integratietraject: 1.000 totaal.	Realisatie: Bij de ISD hebben 678 klanten een re-integratie traject gevolgd en hebben 897 klanten een participatie traject gevolgd.

Bron: Realisatie A3-jaarplan 2009.

Doelrealisatie ISD – Werkplein-Baanzicht, 2010

Doel	Resultaat
- Budgetresultaat: 100 procent.	Realisatie: nog niet bekend.
- Uitstroom naar werk: 900 in totaal.	Realisatie: 1.390.
- Uitstroom naar werk, waarvan na 1 jaar: 88 in totaal.	Realisatie: 119.
- Jongeren < 27 jaar: 185.	Realisatie: 198.
- Ouderen > 45 jaar: 185.	Realisatie: 317.
- Gedeeltelijk aan het werk: 500.	Realisatie: 520.
- Participatieklanten naar hoger niveau: 300.	Realisatie: 296.

Bron: Bestuursrapportage ISD, 1e halfjaar 2010.

Regionale ontwikkeling

Om de resultaten van het re-integratiebeleid van de gemeente Tynaarlo in perspectief te kunnen plaatsen, wordt in deze paragraaf een vergelijking gemaakt met de ontwikkeling van de werkgelegenheid en het klantenbestand in de twee andere ISD-gemeenten Aa en Hunze en Assen en een drietal referentiegemeenten in de regio, namelijk Borger-Odoorn, Midden-Drenthe en Westerveld.

Positieve ontwikkeling werkgelegenheid in Tynaarlo

De ontwikkeling van de regionale werkgelegenheid hangt samen met de omvang van het uitkeringsbestand. Als het aantal banen in de regio toeneemt, vergroot dat de kansen op re-integratie voor niet-werkenden. Omgekeerd bemoeilijkt een stagnerende of afnemende werkgelegenheid toetreding tot de arbeidsmarkt. De ontwikkeling van de werkgelegenheid in Tynaarlo is sinds 2005 gunstig geweest. Het aantal banen is relatief sterk gegroeid (17 procent) in vergelijking met de referentiegemeenten en het landelijk gemiddelde (6 procent).

Tabel 1
Aantal banen, april 2005 - april 2010.

	Tynaarlo	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Midden-Drenthe	Westerveld
april '05	10.310	7.700	33.090	6.850	11.210	8.430
april '08	11.160	7.840	36.520	7.520	12.370	8.720
april '09	11.520	7.740	36.190	7.430	12.520	8.970
april '10	12.030	7.870	36.680	7.380	12.500	8.750
april '05 - '10	16,7 %	2,2 %	10,8 %	7,7 %	11,5 %	3,8 %

Bron: LISA.

Lage werkloosheid in Tynaarlo

Voor de instroom in de Wwb is de werkloosheidssituatie van belang. Een deel van de instroom in de bijstand komt immers vanuit de WW. De gemeente Tynaarlo scoort beter dan gemiddeld als het gaat om de ontwikkeling van de werkloosheid. In 2009 en vooral 2010 is in alle gemeenten het effect van de economische crisis zichtbaar, maar deze blijft in Tynaarlo beperkt.

Tynaarlo kent klein aandeel Wwb-ers

Het aantal Wwb-cliënten (jonger dan 65 jaar) in Tynaarlo is tussen 2004 en begin 2010 ongeveer op hetzelfde niveau gebleven (220 per 1 januari 2004 en 230 op 1 januari 2010). Echter, in de loop van 2010 is het aantal cliënten met 30 toegenomen tot 260 (peildatum: 1 september 2010). Dit patroon is ook in de referentiegemeenten zichtbaar.

Tabel 2

Ontwikkeling aantal Wwb-ers, 1 januari 2004 – 1 september 2010.

	Tynaarlo		Aa en Hunze		Assen		Borger-Odoorn		Midden-Drenthe		Westerveld	
	Totaal	<65 jr.	totaal	<65 jr.	totaal	<65 jr.	totaal	<65 jr.	totaal	<65 jr.	totaal	<65 jr.
januari '04	220	220	210	210	1520	1480	300	290	330	320	150	150
januari '05	240	240	220	220	1610	1570	350	340	310	310	160	150
januari '06	230	230	220	210	1580	1530	340	330	310	310	160	150
januari '07	230	230	200	200	1520	1470	300	290	280	270	140	140
januari '08	220	210	170	170	1370	1310	310	300	290	280	130	130
januari '09	230	220	190	190	1390	1330	230	220	270	260	150	140
januari '10	240	230	230	220	1510	1440	280	270	320	310	170	170
september '10	270	260	260	250	1700	1620	320	310	340	330	180	170

Bron: CBS.

Aandeel Wwb-ers in Tynaarlo laag

Het aandeel Wwb-ers als percentage van de totale bevolkingsgroep 20-65 jaar is in Tynaarlo met 1,4 procent (peildatum: 1 september 2010) aanzienlijk lager dan in de referentiegemeenten. In de loop van 2010 is het percentage in alle gemeenten, met uitzondering van Westerveld, wat toegenomen.

Tabel 1

Wwb-ers jonger dan 65 jaar, als percentage van de bevolking 20-65 jaar.

	Tynaarlo	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Midden-Drenthe	Westerveld
januari '04	1,2	1,4	4,0	1,8	1,6	1,4
januari '10	1,3	1,5	3,6	1,8	1,6	1,6
september '10	1,4	1,7	4,1	2,0	1,7	1,6

Bron: CBS.

Aantal re-integratietrajecten in 2010 toegenomen

Het aantal re-integratietrajecten in Tynaarlo is tussen 2005 en 2008 redelijk stabiel geweest (schommelend rond de 120 per halfjaar). In de 1^e helft van 2009 is er sprake van toename tot 160, waarna het aantal in de 2^e helft van 2009 flink afneemt tot 80. In de eerste helft van 2010 ligt het aantal trajecten weer op het niveau van begin 2009. Ook in Aa en Hunze en (met name) Assen is het aantal trajecten vanaf de zomer van 2008 aanzienlijk toegenomen en weer afgenomen in de 2^e helft van 2009. ISD-breed zijn er in de 1^e helft van 2010 aanzienlijk meer trajecten uitgevoerd dan in de 2^e helft van 2009. In de overige referentiegemeenten is deze tijdelijke dip in het aantal trajecten niet zichtbaar.

Tabel 2

Re-integratietrajecten door gemeenten, beginstand, 2005 - 2010.

	Tynaarlo	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Midden-Drenthe	Westerveld
1e helft 2005	120	90	.	150	70	160
1e helft 2008	110	70	800	430	110	150
2e helft 2008	140	110	1.330	390	100	150
1e helft 2009	160	130	1.400	370	80	210
2e helft 2009	80	90	800	.	80	210
1e helft 2010	150	140	1.370	.	80	200

Bron: Statistiek Re-integratie door Gemeenten - CBS, 2004 niet beschikbaar.

De inzet van gesubsidieerde banen is redelijk stabiel in Tynaarlo. Het percentage varieert van 13 tot 23 procent en ligt daarmee hoger dan in Assen en Aa en Hunze. Ook in de overige referentiegemeenten ligt het percentage lager.

Dynamiek klantenbestand gemiddeld

De in- en uitstroom in het bestand vertelt iets over de mate waarin het bestand in beweging is. Het gaat hierbij niet alleen om uitstroom naar werk, maar om de totale uitstroom. De gemeente Tynaarlo komt wat betreft dynamiek overeen met de referentiegemeenten, hoewel Westerveld qua uitstroom wat achterblijft.

Tabel 3

Dynamiek in klantenbestand: instroom en uitstroom in 2009.

	instroom	% ¹	ref	uitstroom	% ²	ref
Tynaarlo	125	52%	40%	105	30%	22%
Aa en Hunze	120	53%	40%	80	26%	22%
Assen	655	43%	37%	515	25%	22%
Borger-Odoorn	165	60%	40%	120	30%	22%
Midden-Drenthe	170	54%	40%	130	29%	22%
Westerveld	65	38%	43%	40	19%	24%

¹ Het aandeel nieuw toegekende algemene bijstandsuitkeringen in het verslagjaar ten opzichte van het aantal huishoudens met een algemene bijstandsuitkering per 31 december van het verslagjaar.

² Het aandeel van in het verslagjaar beëindigde bijstandsuitkeringen ten opzichte van het totale aantal huishoudens met een bijstandsuitkering per 1 januari plus het aantal nieuwe bijstandsuitkeringen t/m 31 december.

Bron: kernkaart Wwb.

In Tynaarlo bedraagt het percentage uitstroom naar werk 40 tot 50 procent van de totale uitstroom. Tynaarlo scoort in dit opzicht iets minder dan Aa en Hunze en wat beter dan Assen. De uitstroom naar werk in 2009 is niet bekend.

Tabel 4

Totale uitstroom en uitstroom naar werk, 2004-2009.

	Tynaarlo		Aa en Hunze		Assen	
	uitstroom (<65 jaar)	uitstroom werk (<65 jaar)	uitstroom (<65 jaar)	uitstroom werk (<65 jaar)	uitstroom (<65 jaar)	uitstroom werk (<65 jaar)
2004	85	40	90	45	555	200
2005	110	45	70	40	595	200
2006	130	55	95	45	685	280
2007	115	50	95	55	660	320
2008	80	40	70	30	520	230
2009	105	n.b.	80	n.b.	515	n.b.

Bron: kernkaart Wwb.

Gemiddelde kosten per uitstromer naar werk relatief laag in Tynaarlo

Een vergelijking met de andere gemeenten is mogelijk met gegevens van de Kernkaart Wwb. De hier opgenomen gegevens zijn de gegevens die bekend zijn bij het ministerie (gegevens voor verantwoording, aangeleverd door de gemeenten). Gemeenten kunnen verschillend omgaan met de verantwoording in de richting van het ministerie, bijvoorbeeld door het onder het Werkdeel verantwoorden van 'eigen' uren. Verder is het voor een vergelijking van belang of gemeenten veel of weinig werken met gesubsidieerde arbeid. Met deze kanttekening kan onderstaande tabel gelezen worden.

De gerealiseerde uitstroom in Tynaarlo varieert in de periode 2004-2009 van 85 tot 130.

Als de uitgaven aan re-integratie gerelateerd worden aan de gerealiseerde uitstroom dan blijkt dat de gemeente Tynaarlo goed scoort in vergelijking tot de referentiegemeenten. De gemeenten Aa en Hunze en Assen kennen in alle jaren wat hogere gemiddelde uitgaven per uitstromer dan Tynaarlo.

Tabel 7
Uitstroom en kosten, 2004-2009.

		uitstroom (<65 jaar)	kosten uitstromer (€ x 1.000)	uitstroom werk (<65 jaar)	kosten uitstromer naar werk (€ x 1.000) (€ x 1.000)
Tynaarlo	2004	85	6,5	40	13,9
	2005	110	6,8	45	16,6
	2006	130	4,4	55	10,4
	2007	115	7,2	50	16,6
	2008	80	13,3	40	26,7
	2009	105	11,9	n.b.	
Aa en Hunze	2004	90	14,0	45	28,0
	2005	70	17,4	40	30,5
	2006	95	8,4	45	17,7
	2007	95	10,6	55	18,3
	2008	70	21,0	30	49,1
	2009	80	21,0	n.b.	
Assen	2004	555	11,2	200	31,0
	2005	595	9,4	200	27,9
	2006	685	6,8	280	16,7
	2007	660	9,5	320	19,6
	2008	520	15,8	230	35,7
	2009	515	21,2	n.b.	
Borger-Odoorn	2004	130	11,0	45	31,8
	2005	170	7,9	90	14,9
	2006	205	6,0	90	13,7
	2007	150	8,9	70	19,0
	2008	210	8,8	110	16,9

	2009	120	20,8	n.b.	
Midden-Drenthe	2004	170	5,8	65	15,2
	2005	170	4,4	105	7,1
	2006	190	9,6	105	17,3
	2007	130	3,1	50	8,0
	2008	130	5,7	50	14,8
	2009	130	10,6	n.b.	
Westerveld	2004	60	30,6	25	73,5
	2005	65	27,0	20	87,7
	2006	65	27,1	30	58,8
	2007	65	26,7	35	49,7
	2008	50	37,5	20	93,8
	2009	40	53,5	n.b.	

Bron: Kernkaart Wwb.